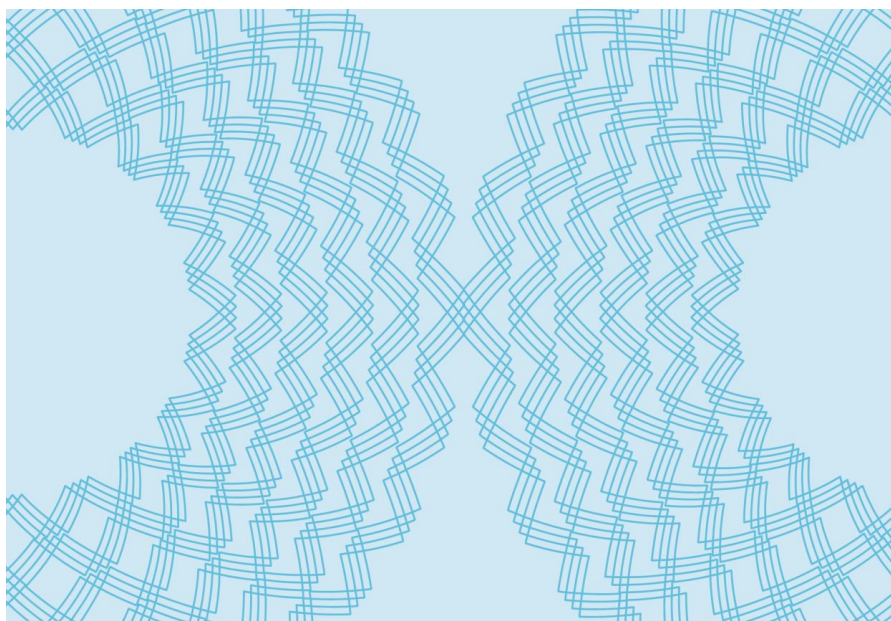

Sytuacja gospodarcza województwa podkarpackiego w III kwartale 2015 z elementami prognozy na IV kwartał 2015

Spis treści

Wstęp	2
1. Województwo podkarpackie w liczbach	3
2. Przedsiębiorcy na rynku województwa	4
3. Aktualności z regionu	9
4. Ogólna kondycja przedsiębiorstw – III kw. 2015 i prognoza na IV kw. 2015, plany na najbliższe lata	11
4.1. Ocena bieżącej sytuacji ekonomicznej	11
4.2. Prognoza zmian sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw	12
4.3. Analiza marży i poziomu cen	13
4.4. Prognoza zmian popytu, poziomu produkcji i liczby zamówień	15
4.5. Zapasy, należności i zobowiązania	16
4.5.1. Zapasy	16
4.5.2. Płynność finansowa – należności i zobowiązania	16
4.6. Planowane inwestycje	19
4.7. Obrót handlowy z zagranicą	22
4.8. Zatrudnienie i wynagrodzenia	24
5. Rynek mieszkaniowy	30
5.1. Rynek mieszkaniowy w województwie podkarpackim	30
5.2. Średni czas sprzedaży mieszkania – dane z rynku rzeszowskiego	31
5.3. Porównanie cen dla rynku pierwotnego i wtórnego w Rzeszowie	32
5.4. Stawki wynajmu mieszkań w Rzeszowie	34
Podsumowanie	35
Spis tabel	37
Spis wykresów	38

Wstęp

Opracowanie obejmuje prezentację najnowszych dostępnych danych statystycznych dla województwa podkarpackiego, analizę sytuacji przedsiębiorców w regionie a także aktualne wskaźniki dla rynku mieszkaniowego, dla województwa i Rzeszowa.

Analiza sytuacji gospodarczej przedsiębiorców prowadzona jest przede wszystkim na podstawie kwartalnych ankiet „Szybkiego monitoringu” przeprowadzanych przez Narodowy Bank Polski. W ankiecie za III kwartał 2015 roku uczestniczyły 144 podmioty.

Analiza została przeprowadzona na danych zbiorczych, dla wszystkich ankietowanych przedsiębiorców, a dodatkowo wybrane zagadnienia zostały przedstawione w podziale firm w oparciu o kryteria zatrudnienia oraz obrotu.

Badania rynku mieszkaniowego dla Rzeszowa oparte są o dane pozyskane od pośredników i developerów a także przy pomocy Urzędu Miasta Rzeszowa.

1. Województwo podkarpackie w liczbach

Tabela 1. Podstawowe informacje dotyczące województwa podkarpackiego

Rynek pracy	I kwartał 2014	II kwartał 2014	III kwartał 2014	IV kwartał 2014	I kwartał 2015	II kwartał 2015	III kwartał 2015
Liczba bezrobotnych ogółem (w tysiącach)	155,3	136,6	132,3	137,9	139,9	120,6	118,3
Liczba bezrobotnych w % cywilnej ludności aktywnej zawodowo	16,4%	14,7%	14,3%	14,8%	14,9%	13,1%	12,8%
Udział osób bez prawa do zasiłku w ogólnej liczbie bezrobotnych	88,2%	88,8%	89,5%	88,8%	87,9%	88,2%	88,9%
Liczba zarejestrowanych bezrobotnych na 1 ofertę pracy	55	53	41	102	52	43	39
Bezrobotni nowo zarejestrowani (w tysiącach)	11,6	10,5	16,1	16,0	11,9	10,7	15,4
Bezrobotni wyrejestrowani (w tysiącach)	16,6	14,8	18,6	12,5	16,0	16,7	16,6
Przemysł							
Produkcja sprzedana (w mln złotych, narastająco)	8 968	18 374	27 673	36 850	9 192	18 724	27 830
Przeciętne zatrudnienie (w tysiącach)	117	117	117	118	120	120	119
Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto (w zł)	3 367	3 421	3 422	3 455	3 510	3 522	3 530
Budownictwo							
Produkcja sprzedana (w mln złotych, narastająco)	911	2 521	4 138	6 376	1 224	2 851	4 350
Przeciętne zatrudnienie (w tysiącach)	19	19	19	19	17	17	17
Przeciętne wynagrodzenie miesięczne brutto (w zł)	3 024	3 086	3 126	3 189	3 108	3 164	3 211
Rynek mieszkaniowy							
Mieszkania oddane do użytkowania	1 625	1 318	1 748	1 744	2 258	1 366	1 935
Budownictwo indywidualne	1 312	1 080	1 220	1 410	1 393	1 220	1 259

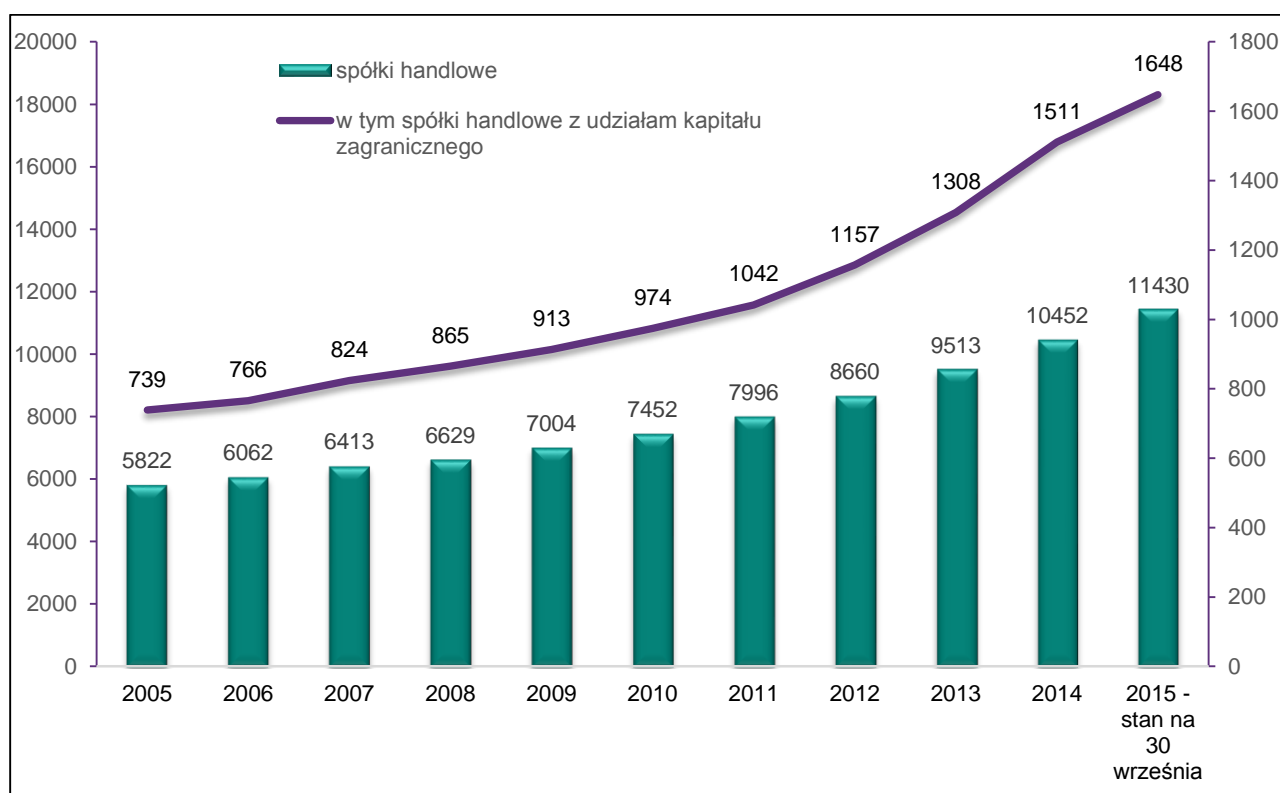
Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

2. Przedsiębiorcy na rynku województwa

Zgromadzone dane statystyczne prezentują liczbę spółek handlowych, w tym spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego oraz osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą, obecnych na rynku województwa podkarpackiego na przestrzeni ostatnich dziesięciu lat. Te dane ilustrują wykresy 1 i 3.

Biorąc pod uwagę wykres 1 wyraźnie daje się zaobserwować, że z roku na rok ilość spółek handlowych w województwie podkarpackim systematycznie rosła. Liczba spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w kolejnych latach również się zwiększała. Spółki te stanowią od około 13% do 14,5% ogółu spółek handlowych w poszczególnych latach.

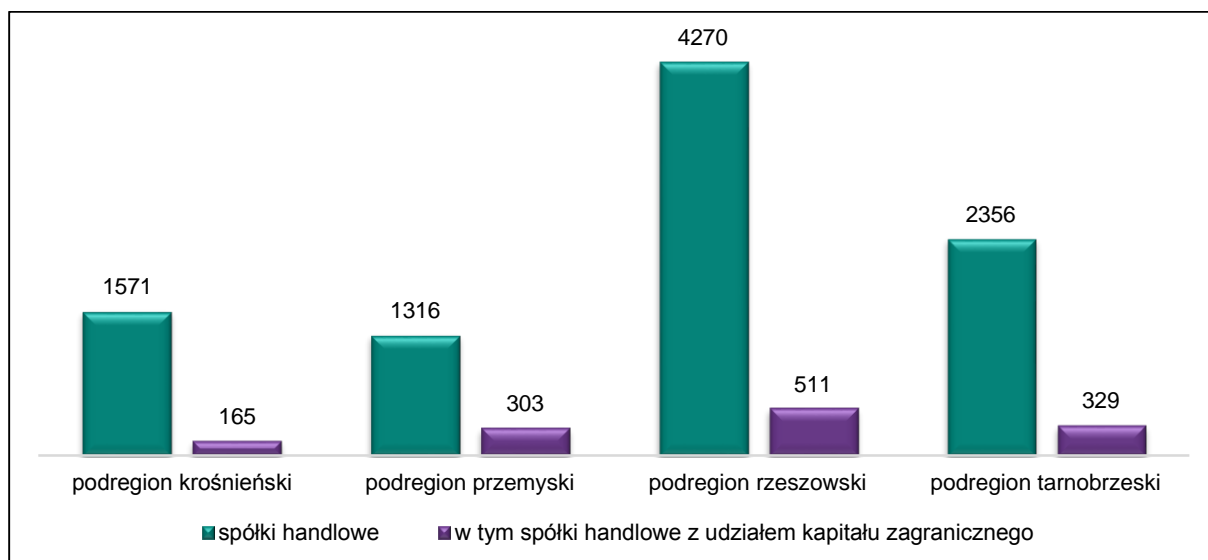
Wykres 1. Liczba spółek handlowych i spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w województwie podkarpackim w latach 2005–2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Wykres 2 przedstawia jak rozkładała się liczba spółek handlowych na terenie województwa podkarpackiego w podziale na podregiony: krośnieński, przemyski, rzeszowski i tarnobrzeski w 2013 roku.

Wykres 2. Spółki handlowe i spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego w podziale na podregiony w województwie podkarpackim w 2013 r.

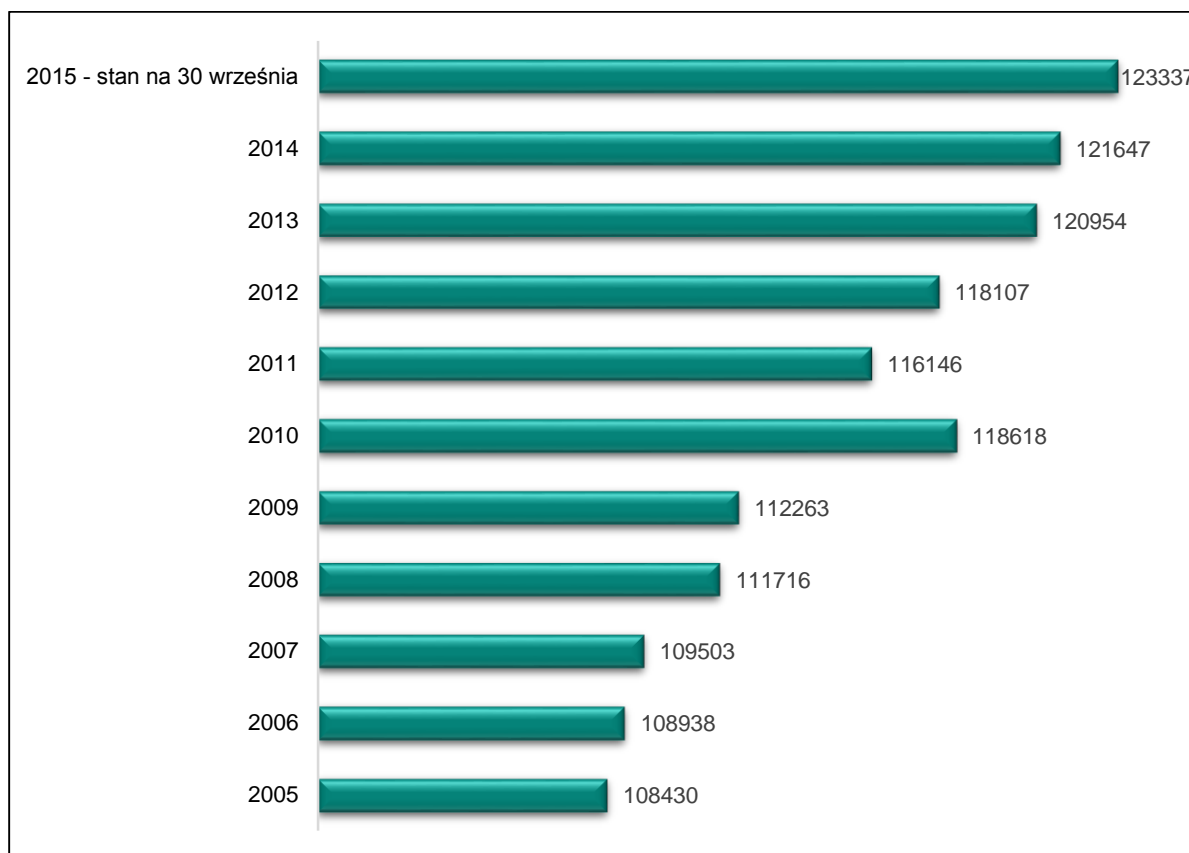

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Dane zaprezentowane na wykresie 2 wyraźnie pokazują, że najwięcej spółek handlowych działa na terenie podregionu rzeszowskiego, a na kolejnej pozycji znalazł się podregion tarnobrzeski.

Na wykresie 3 zostały zaprezentowane dane przedstawiające liczbę osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa podkarpackiego od 2005 roku do września 2015 roku. Analizując ten wykres można zaobserwować, że liczba osób prowadzących działalność gospodarczą systematycznie rosła do 2010 roku, przy czym w tym roku nastąpił znaczący wzrost w tym zakresie. Mogło to być spowodowane wzrostem zainteresowania funduszami europejskimi ze strony osób planujących założyć działalność gospodarczą, które zostały dotknięte skutkami kryzysu gospodarczego. Natomiast od 2011 roku sytuacja dotycząca liczby osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą powróciła do regularnego tempa wzrostu.

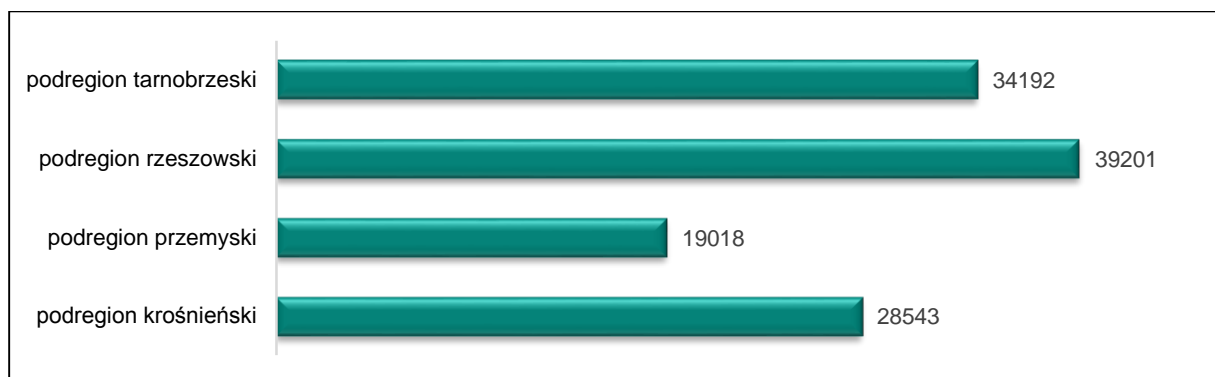
Wykres 3. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w województwie podkarpackim w latach 2005–2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Na wykresie 4 został zaprezentowany podział osób prowadzących działalność gospodarczą na terenie województwa podkarpackiego ze względu na podregiony, w których mają swoją siedzibę.

Wykres 4. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w woj. podkarpackim w podziale na podregiony w 2013 r.

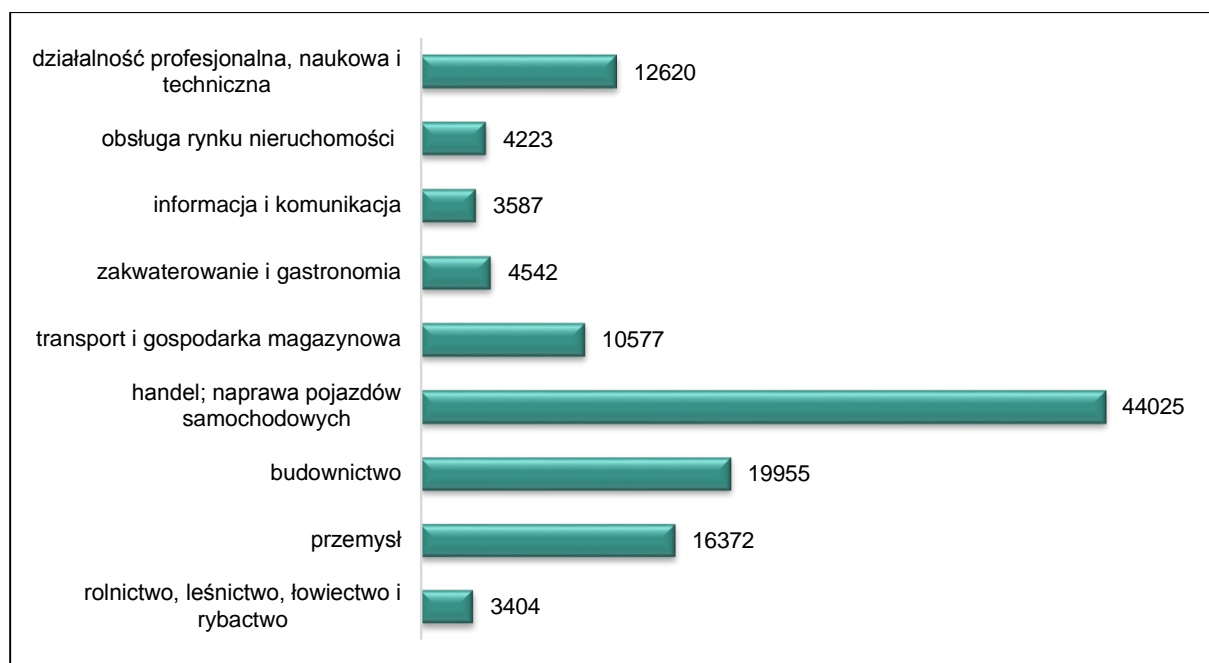

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Najwięcej osób prowadzących działalność gospodarczą ma swoją siedzibę na terenie podregionu rzeszowskiego, na kolejnym miejscu jest podregion tarnobrzeski, następnie krośnieński. Najmniej podmiotów prowadzi działalność na terenie podregionu przemyskiego.

Dane zaprezentowane na wykresie 5 dotyczą podmiotów gospodarki narodowej wybranych według sekcji.

Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji w 2013 r.

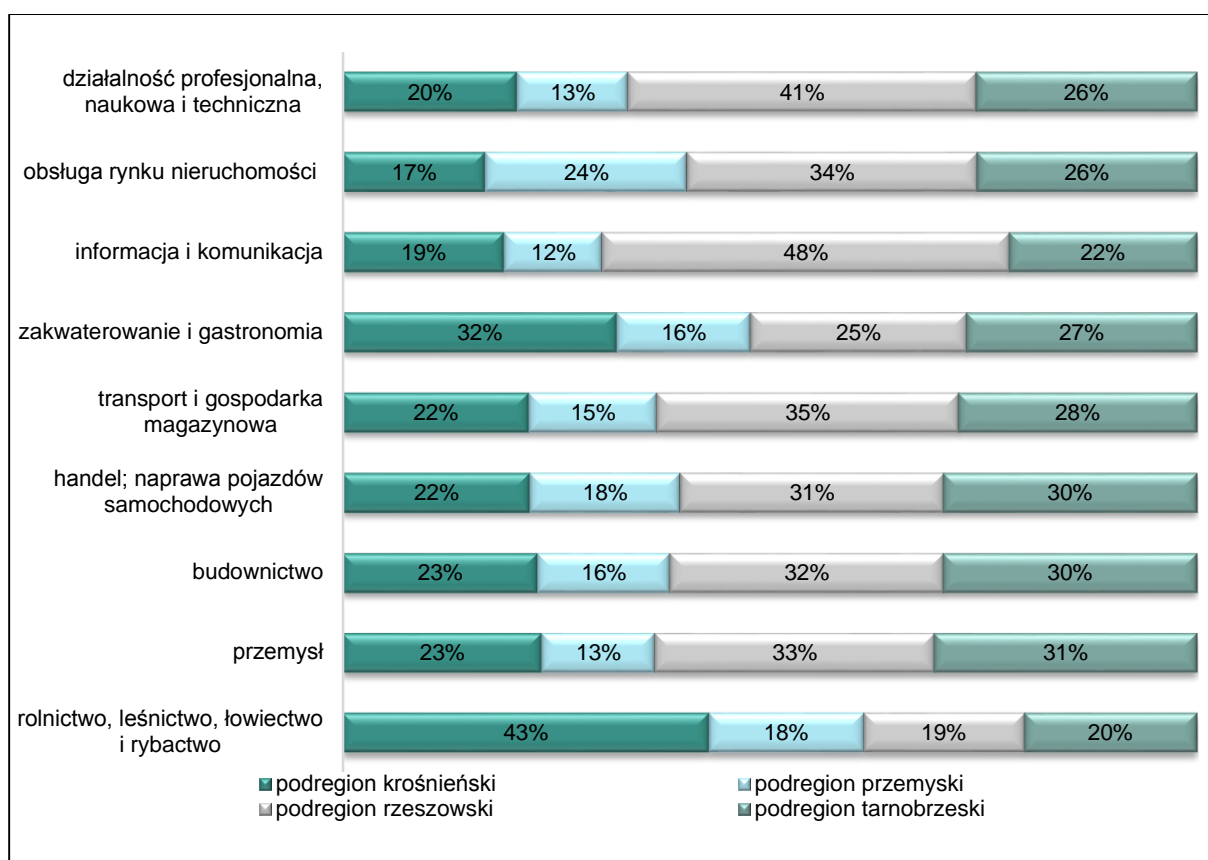

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Największą grupę podmiotów stanowią te zajmujące się handlem i naprawą pojazdów samochodowych, na kolejnych miejscach uplasowały się budownictwo, przemysł oraz działalność profesjonalna, naukowa i techniczna. Najmniej podmiotów gospodarki narodowej w naszym regionie należy do sekcji rolnictwa, leśnictwa, łowiectwa i rybactwa.

Podział podmiotów gospodarki narodowej według wybranych sekcji w podziale na podregiony: krośnieński, przemyski, rzeszowski i tarnobrzeski został przedstawiony na wykresie 6.

Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji w 2013 r w podziale na podregiony

Źródło: opracowanie własne na podstawie danych GUS.

Jak można zaobserwować na wykresie 6 podregion rzeszowski dominuje prawie we wszystkich sekcjach. Wyjątek stanowi rolnictwo, oraz zakwaterowanie i gastronomia, w których przewagę ma podregion krośnieński.

3. Aktualności z regionu

- **Firma Deloitte w Rzeszowie** – w stolicy województwa podkarpackiego zostanie utworzone międzynarodowe Centrum Usług Wspólnych dla oddziałów Deloitte zlokalizowanych w Europie Środkowej. Centrum będzie świadczyło usługi związane m.in. z księgowością, obsługą IT, administracją i zarządzaniem ryzykiem dla oddziałów Deloitte z 18 krajów. W ciągu najbliższych dwóch lat firma planuje stworzyć w Rzeszowie ok. 200 miejsc pracy. Zatrudnienie znajdą absolwenci szkół wyższych o profilu ekonomicznym, technicznym, informatycznym, z zakresu administracji czy logistyki, którzy władają językami obcymi, zarówno zachodnio-, jak i wschodnioeuropejskimi¹.
- **Rozpoczęcie budowy kompleksu magazynowo-produkcyjnego** – niedaleko Korczowej, w której jest zlokalizowane polsko-ukraińskie przejście graniczne, rozpoczęła się realizacja inwestycji w ramach projektu Waimea Logistic Park Korczowa, który zakłada wybudowanie kompleksu magazynowo-produkcyjnego o łącznej powierzchni około 50 tys. mkw. W skład kompleksu mają wchodzić trzy hale, pomieszczenia parkingowe, plac manewrowy dla samochodów ciężarowych i osobowych, parking oraz serwis ciężarówek i zaplecze socjalne. Inwestorem kompleksu jest spółka EAST A4 Logistic Park 1 Sp. z o.o. należąca do grupy inwestycyjnej Waimea Holding S.A. – termin realizacji budowy pierwszej hali o powierzchni 7,2 tys. mkw. został zaplanowany na pierwszy kwartał 2016 roku².
- **Waimea Cargo Terminal w Jasionce** – w sąsiedztwie lotniska w Jasionce powstanie nowoczesny terminal. Za jego budowę będzie odpowiedzialny Waimea Holding, który specjalizuje się w budowie kompleksów logistycznych. Obiekt, który ma powstać będzie najnowocześniejszą jednostką operacyjną na Podkarpaciu. Jego zadaniem będzie zapewnić kompleksową obsługę frachtu lotniczego. Na przełomie roku 2015 i 2016 ma się rozpocząć budowa terminala, który będzie miał prawie 5,5 tys. mkw. powierzchni i będzie kosztował ok. 25 mln zł. Przepustowość terminala wyniesie od 15 tys. do 20 tys. ton rocznie. Terminal ma zacząć działać w trzecim kwartale 2016 roku³.

¹ Centrum Deloitte powstanie w Rzeszowie. Będzie 200 miejsc pracy!, <http://rzeszow.wyborcza.pl>, 21.07.2015r.

² Rozpoczęła się budowa dużego kompleksu magazynowego na Podkarpaciu, <http://www.urbancity.pl>, 24.08.2015r.

³ W Jasionce powstanie nowoczesny terminal cargo, <http://rzeszow-news.pl>, 15.09.2015r.

- **Centrum Badań Innowacyjnych Uniwersytetu Rzeszowskiego** – to dwa budynki o łącznej powierzchni 15 tys. mkw. Jeden z nich jest przeznaczony na badania naukowe, zaś drugi dla pacjentów i chętnych do badań. Zostało ono wybudowane na potrzeby kierunku lekarskiego. W Centrum znajduje się 17 specjalistycznych laboratoriów, a także 64 pracownie, w których znajduje się 200 urządzeń badawczych – ich koszt to 27 mln zł. Budowa Centrum kosztowała 96 mln zł, z czego 77 mln zł to pieniądze z unijnego Regionalnego Programu Operacyjnego. Centrum będzie otwarte dla naukowców. Także firmy starające się o fundusze unijne na realizację swoich projektów, będą mogły skorzystać z dostępnej tam aparatury. Centrum przez pierwsze 5 lat będzie oferowało swoje usługi non-profit⁴.
- **Obwodnica dla Łańcuta** – do rządowego Programu Budowy Dróg Krajowych na lata 2014–2023 został włączony projekt budowy obwodnicy Łańcuta. Obwodnica będzie przebiegać po starym śladzie obecnej drogi krajowej nr 4 ze zmianami wprowadzonymi w zoptymalizowanym projekcie, w którym założono też budowę chodników, ścieżek rowerowych i dróg dojazdowych o długości około 7,8 km, a także 6 rond, które skomunikują obwodnicę z istniejącymi już drogami. W projekcie została też uwzględniona budowa ekranów akustycznych. Projekt budowy obwodnicy został przygotowany przez Generalną Dyрекcję Dróg Krajowych i Autostrad, a szacowany koszt realizacji inwestycji wyniesie 200 mln złotych. Inwestycja ma zostać zrealizowana do 2020 roku⁵.
- **Nowe firmy w Rzeszowie będą zwolnione z podatku od nieruchomości i środków transportowych przez 5 lat** – zwolnienia podatkowe mają zachęcić młodych ludzi do otwierania firmy właśnie w Rzeszowie, oraz działających już przedsiębiorców do ich rozwoju. Zwolnione z podatku będą budynki lub ich części, których budowa zostanie rozpoczęta dopiero po zgłoszeniu chęci uzyskania zwolnienia z podatku. Zwolnienia z podatku od środków transportu będą dotyczyć przedsiębiorców, którzy zakupią pojazd powyżej 3,5t (maksymalnie do 12t). Pojazdy te muszą być przystosowane do używania naczep lub przyczep. Właściciele przyczep i naczep, również mogą liczyć na zwolnienie z podatku jeśli razem z pojazdem posiadają dopuszczalną masę powyżej 7t, a poniżej 12t⁶.

⁴ S. Lewicka, *Centrum Badań Innowacyjnych za prawie 100 mln zł otwarte*, <http://rzeszow-news.pl>, 16.09.2015r.

⁵ *Łańcut będzie miał obwodnicę*, <http://wiadomosci.onet.pl>, 27.09.2015r.

⁶ *Nowe Firmy z Rzeszowa będą zwolnione z podatku przez 5 lat*, <http://rzeszow-news/>, 29.09.2015r.

4. Ogólna kondycja przedsiębiorstw – III kw. 2015 i prognoza na IV kw. 2015, plany na najbliższe lata

4.1. Ocena bieżącej sytuacji ekonomicznej

Badanie ogólnej sytuacji przedsiębiorców uwzględnia własną ocenę bieżącej sytuacji ekonomicznej firmy oraz oczekiwane zmiany tej sytuacji.

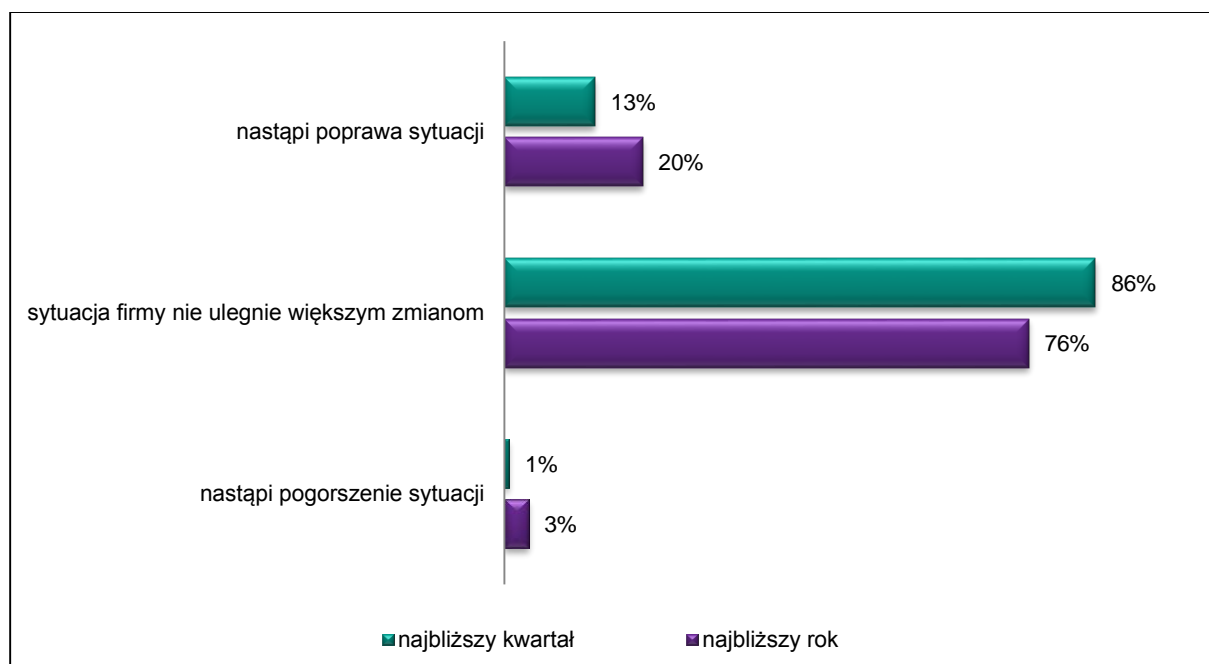
Swój status w III kwartale 2015 roku 67% przedsiębiorców określa jako dosyć dobry, a 8% jako bardzo dobry. Odsetek firm o sytuacji słabej lub złej jest nieco wyższy, niż w kwartale poprzednim, ponieważ wynosi 24% w porównaniu do 21% za II kwartał 2015 roku.

W niektórych przypadkach na sytuację przedsiębiorstw mogą mieć wpływ warunki pogodowe. Ponad połowa (56%) przedsiębiorcy zaprzeczyła, że zdarzenia takie jak wysokie temperatury, susza, ograniczenia w dostawach prądu mające miejsce w III kwartale bieżącego roku wpłynęły negatywnie na ich sytuację. 15% ankietowanych miało trudności z określeniem efektu tych zdarzeń na kondycję firm. Niemal jedna trzecia przedsiębiorców odnotowała wpływ takich czynników, z czego dla 21% był on nieznaczny, a dla 7% wiązał się ze znaczącymi stratami (potencjalnymi bądź obserwowanymi).

4.2. Prognoza zmian sytuacji ekonomicznej przedsiębiorstw

Oceniając niepewność swojej przyszłej sytuacji ekonomicznej firmy mają bardziej pozytywne oczekiwania, co widać na kolejnym wykresie. W najbliższej przyszłości przedsiębiorcy są bardziej pewni stabilności aktualnej sytuacji firm (86%), niż prognozując na najbliższy rok – wtedy braku zmian spodziewa się 76% ankietowanych. Jednakże na wykresie można także dostrzec, że w dłuższym okresie więcej firm spodziewa się poprawy swojej sytuacji, dotyczy to co piątej z nich.

Wykres 7. Ocena niepewności przyszłej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorców

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet „Szybkiego monitoringu”.

Niepewność swojej przyszłej sytuacji 93% firm określa jako umiarkowaną, niską i bardzo niską. Natomiast 5% ankietowanych szacuje, że jest ona wysoka (nastąpiło zmniejszenie tej grupy w porównaniu do poprzednich kwartałów, przy poprzednim badaniu w tej grupie znalazło się 7% firm, a w I kwartale 2015 r. w ten sposób odpowiedziało 11% firm).

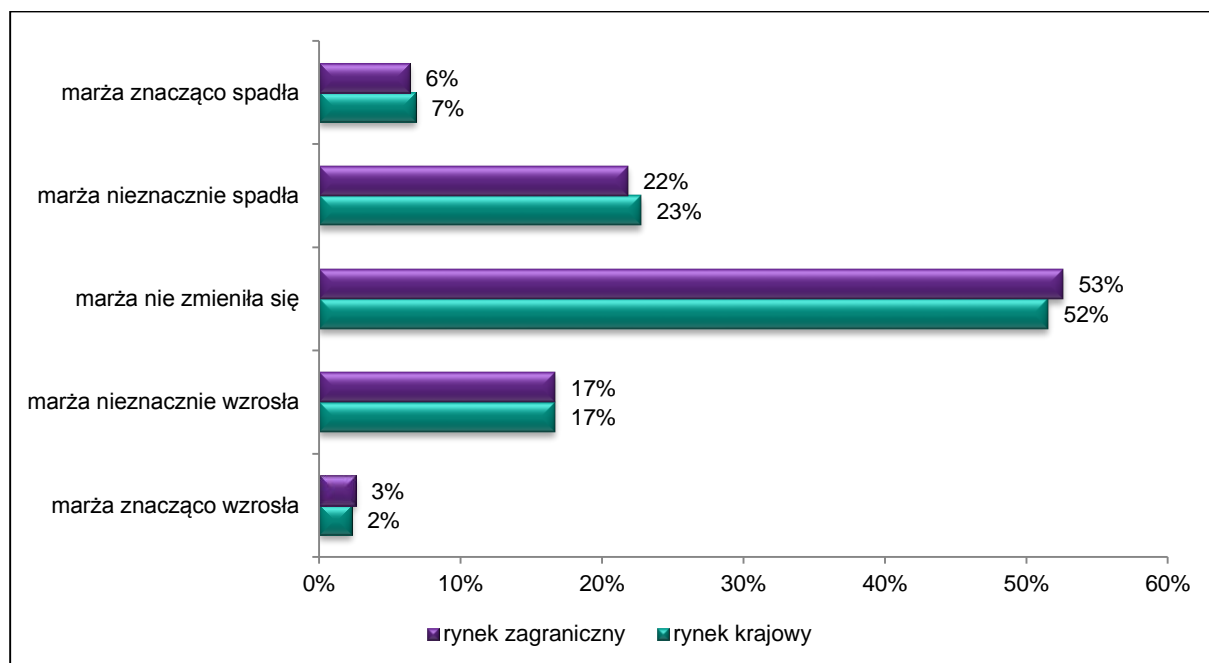
4.3. Analiza marży i poziomu cen

Jeden z aspektów analizy sytuacji przedsiębiorstw dotyczy marży (zysku brutto) ze sprzedaży głównego produktu/grupy produktów lub usług na rynku krajowym i zagranicznym w bieżącym kwartale, w porównaniu do takiego samego kwartału roku poprzedniego.

Na wykresie 8 zostały zobrazowane zmiany dotyczące marży wypracowanej przez przedsiębiorców na rynkach krajowym i zagranicznym (dane tylko dla podmiotów, które udostępniły dane w tym zakresie i które działają na analizowanych rynkach).

Dla większości ankietowanych firm marża pozostała na poziomie z roku ubiegłego. Znaczący spadek marży dotyczył podobnej liczby przedsiębiorców na rynku krajowym (7%) jak i zagranicznym (6%). Spadek związany jest między innymi z wahaniami cen walut jak i z konkurencją na rynku. W odniesieniu do poprzedniego kwartału sytuacja na rynku krajowym nie uległa większym zmianom. W przypadku marży na rynku zagranicznym nastąpił wzrost liczby ankietowanych, którzy doświadczyli nieznacznego spadku marży (14% w poprzednim okresie a 22% w bieżącym).

Wykres 8. Zmiana marży (zysku brutto) w III kwartale 2015 w stosunku do III kwartału 2014

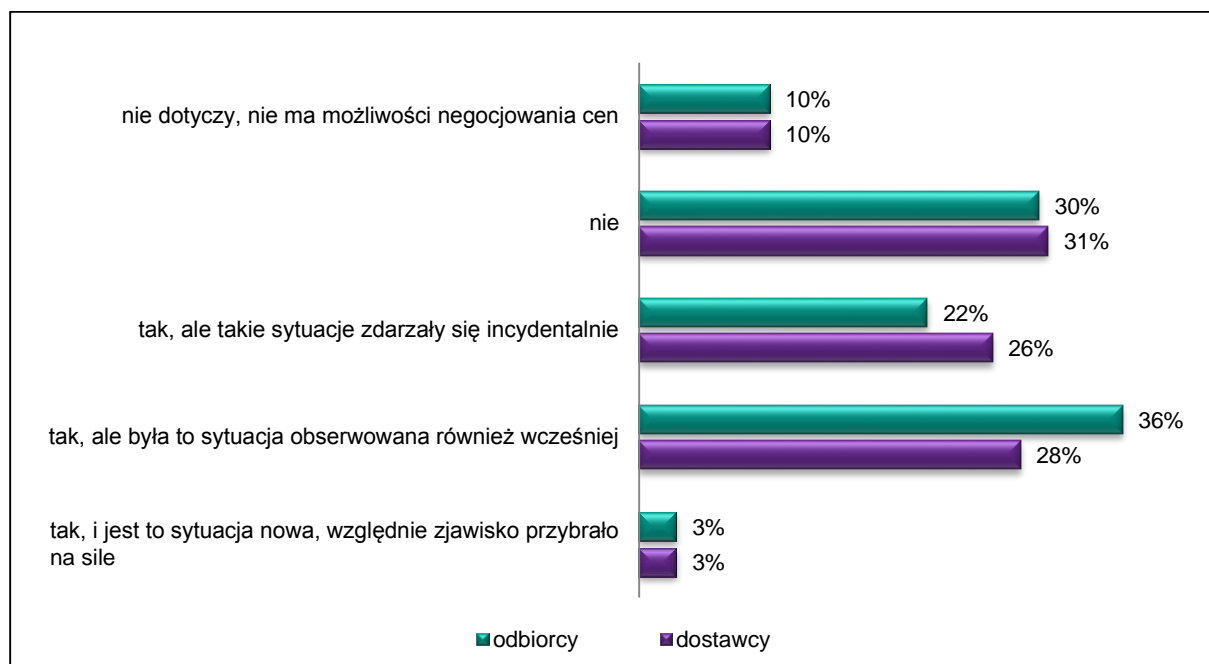
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet „Szybkiego monitoringu”.

W przypadku zmiany cen głównego produktu/grupy produktów lub usług obecnie 79% deklaruje pozostanie ich na poziomie z roku poprzedniego (w porównaniu do 83% w poprzednim kwartale). Większy niż w poprzednim kwartale jest odsetek przedsiębiorców, którzy zauważyli spadek cen rok do roku. Było to 15% firm w porównaniu do 9% w poprzednim kwartale.

Ankietą objęto także zagadnienie presji na obniżkę cen, zarówno dotyczącej przedsiębiorców w kontaktach z odbiorcami, jak i w odwrotnych sytuacjach, kiedy firmy negocjując warunki od dostawców także dążą do uzyskania lepszych cen. Około 28% firm w kontaktach z dostawcami, a 36% z odbiorcami doświadcza stałe presji cenowej. Jednocześnie około 30% ankietowanych nie ma wcale do czynienia z tym zjawiskiem.

Niewielkie zmiany, jakie można zaobserwować analizując odpowiedzi ankietowanych mogą także wynikać ze zmiany liczby firm, uczestniczących w badaniu (107 w poprzednim i 144 w aktualnym badaniu).

Wykres 9. Presja cenowa ze strony odbiorców przedsiębiorstw oraz wywierana na dostawców

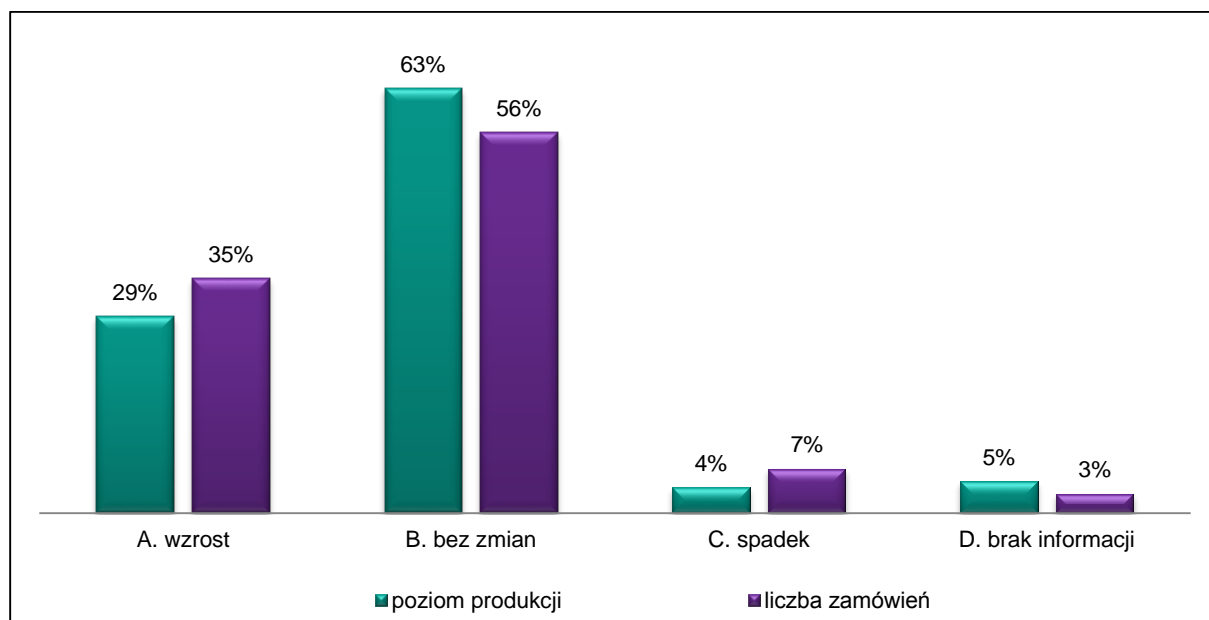
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet „Szybkiego monitoringu”.

4.4. Prognoza zmian popytu, poziomu produkcji i liczby zamówień

Zdecydowana większość firm nie spodziewa się zmiany popytu w IV kwartale 2015 r. (64,6%). Druga pod kątem wielkości grupa to przedsiębiorcy, którzy odnotowują w tym okresie sezonowy wzrost popytu (21,5%). Grupa podmiotów spodziewających się trwałego wzrostu popytu na swoje towary stanowi 4,9% całości.

W ślad za oczekiwaniami odnośnie zmian popytu idą prognozy firm dotyczące zmian w poziomie produkcji i liczbie zamówień. 57% ankietowanych spodziewa się utrzymania się liczby zamówień na podobnym poziomie, a 31% wzrostu tej liczby. Około 65% przedsiębiorców ocenia, że produkcja będzie na poziomie podobnym do obecnego, natomiast 22% przewiduje jej wzrost.

Wykres 10. Oczekiwane zmiany w zakresie poziomu produkcji i liczby zamówień na IV kwartał 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet „Szybkiego monitoringu”.

4.5. Zapasy, należności i zobowiązania

4.5.1. Zapasy

Tabela 2 przedstawia ocenę stanu zapasów produktów gotowych i towarów w III kwartale 2015 roku. Widać w tym okresie znaczącą dominację grupy przedsiębiorców, którzy utrzymują stany zapasów na wystarczającym poziomie, nie powodując ani nadwyżek, ani też niedoborów w tym zakresie (w tabeli przedstawione są jedynie firmy, które posiadają stany zapasów, przedsiębiorcy o innej specyfice działalności zostali w tym punkcie pominięci).

Tabela 2. Zapasy produktów gotowych i towarów w III kwartale 2015

Stan zapasów	produkty gotowe	towary
A - zbyt duży	8%	6%
B - wystarczający	86%	90%
C - zbyt mały	6%	4%
Razem:	100%	100%

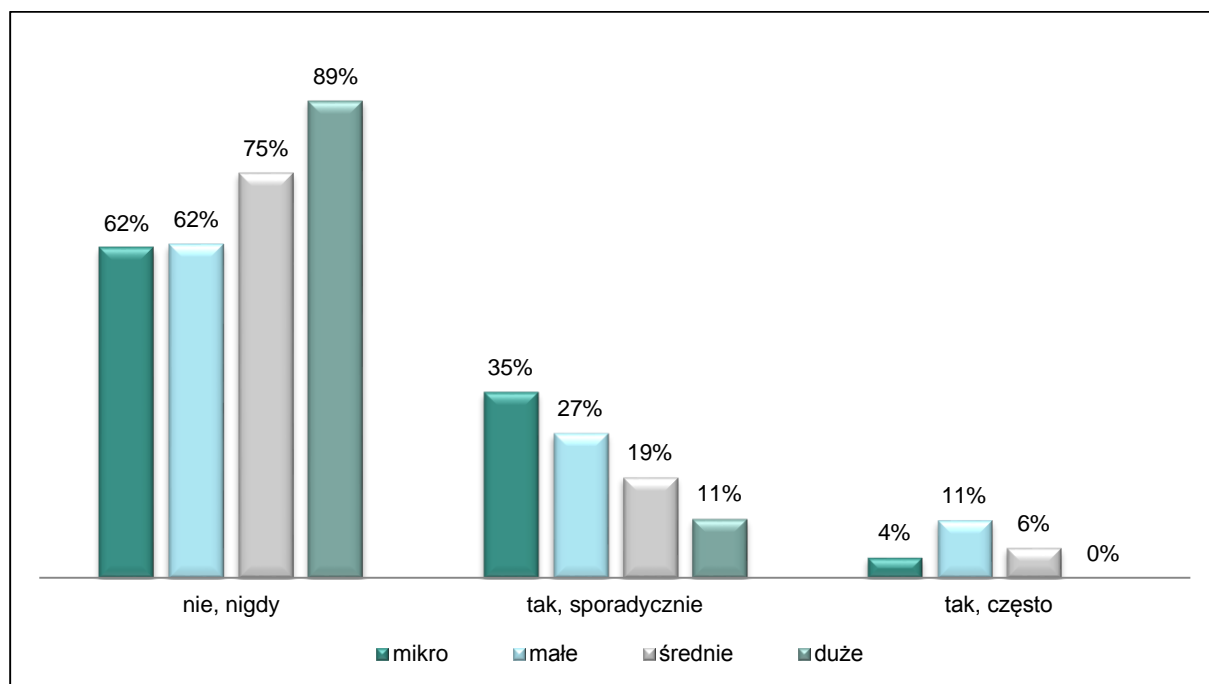
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet „Szybkiego monitoringu”.

4.5.2. Płynność finansowa – należności i zobowiązania

Jedną z widocznych barier w prowadzeniu działalności i rozwoju firm, stale wskazywanych przez przedsiębiorców, jest utrzymanie płynności finansowej. W III kwartale 2015 r. 6% podmiotów sygnalizowało częste problemy w tym zakresie, a 22% sporadyczne. Pozostałe 72% przedsiębiorców deklaruje brak trudności w tym zakresie.

Na wykresie 11 zostały przedstawione dane dotyczące problemów jakie przedsiębiorstwa napotykały w III kwartale 2015 r. w odniesieniu do ich wielkości.

Wykres 11. Problemy z utrzymaniem płynności finansowej w III kwartale 2015 r. według kryterium wielkości przedsiębiorstwa

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Szybkiego monitoringu”.

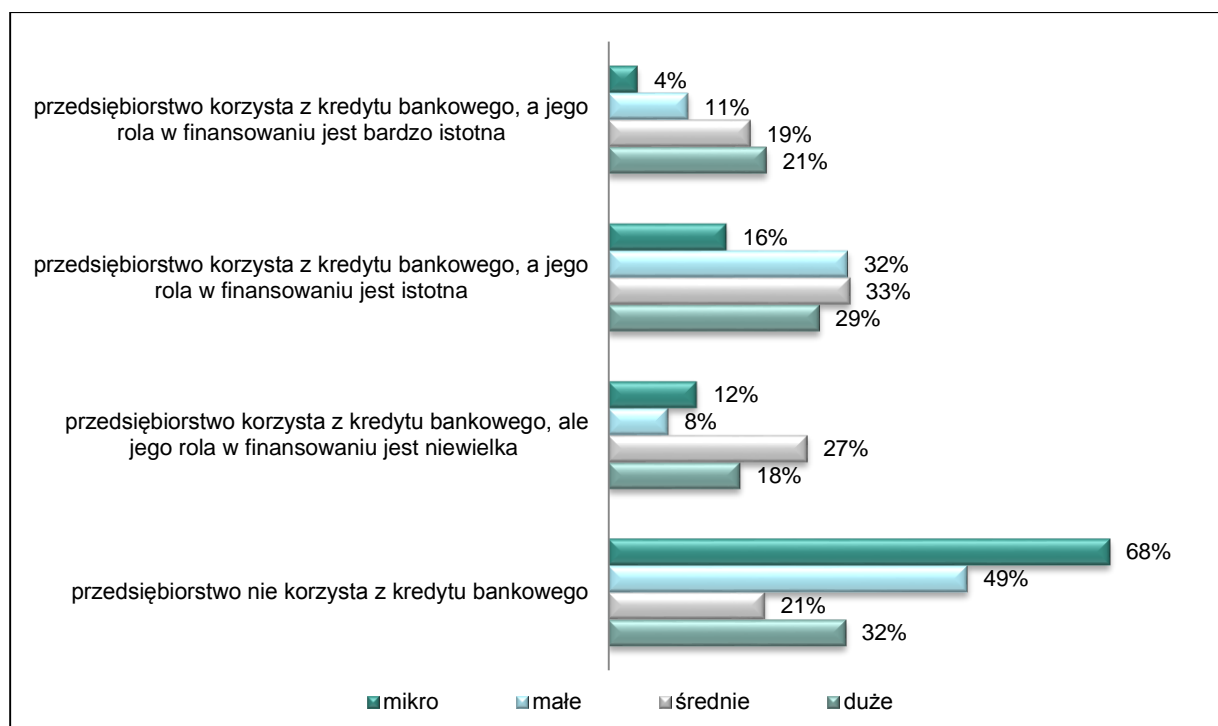
Analiza danych pokazuje, że najlepiej z utrzymaniem płynności w III kwartale 2015 r. radziły sobie firmy duże. Aż 89% ankietowanych firm dużych zadeklarowało, że nie miała żadnych problemów z utrzymywaniem płynności w badanym kwartale. W firmach średnich sytuacja również jest dobra, tu 75% firm deklaruje, że problemy z utrzymywaniem płynności nie wystąpiły u nich w przedsiębiorstwie. W firmach małych i średnich ta sytuacja wygląda trochę gorzej. Prawie 40% mikro i małych firm deklaruje, że problem z utrzymaniem płynności u nich wystąpił. Jest to dość duży odsetek. Większym przedsiębiorcom jest dużo łatwiej uniknąć problemów z płynnością finansową, niż tym mniejszym.

Przedsiębiorcy pytani na temat trudności w regulowaniu zobowiązań pozabankowych oznajmiają brak problemów w tym zakresie dla 62% z nich, podczas gdy pozostała część napotkała takie trudności sporadycznie (33%), a 5% często. W tym badaniu widoczny jest wzrost grupy przedsiębiorców, którzy spotykają się sporadycznie z tym zjawiskiem.

Analizując płynność finansową przedsiębiorców z różnych grup można zauważyć, że firmy mikro i małe są najbardziej narażone na problemy z tym związane.

Kolejnym badanym aspektem było to w jaki sposób przedsiębiorcy oceniają znaczenie kredytu bankowego jako źródła finansowania działalności bieżącej. Dane w tym zakresie obrazuje wykres 12.

Wykres 12. Znaczenie kredytu bankowego z punktu widzenia jego wagi jako źródło finansowania działalności bieżącej według kryterium wielkości firmy w III kwartale 2015 roku

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Szybkiego monitoringu”.

Znaczenie kredytu bankowego jako źródło finansowania bieżącej działalności jest bardzo istotne lub istotne w 50% dużych, 52% średnich i 43% małych firmach. Mikro przedsiębiorstwa w bardzo małym stopniu korzystają z kredytu bankowego na sfinansowanie swojej bieżącej działalności. Aż 68% mikro przedsiębiorców zadeklarowało, że przedsiębiorstwo nie korzysta z takiej formy finansowania. Takiej samej odpowiedzi udzieliła prawie połowa firm małych.

Znaczenie kredytu bankowego jako źródło finansowania działalności bieżącej najlepiej oceniają firmy duże i średnie. To one właśnie najczęściej korzystają z takiej formy finansowania. W mikro i małych firmach ta forma finansowania jest stosowana w mniejszym stopniu.

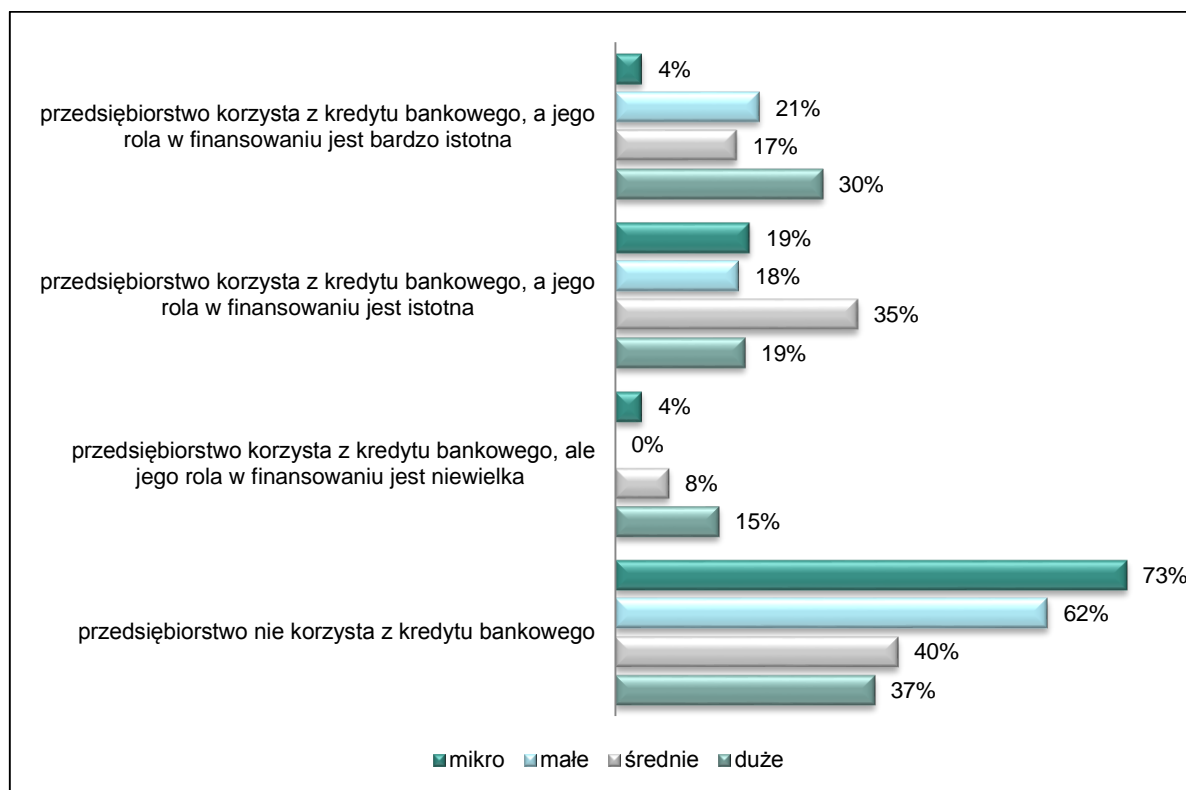
4.6. Planowane inwestycje

Plany przedsiębiorstw kontynuujących inwestycje z poprzednich okresów przede wszystkim obejmują realizację tych inwestycji bez większych zmian w IV kwartale 2015 r. (51% wszystkich ankietowanych). Niewielki odsetek firm planuje ich wzrost (4%) lub redukcję (2%). Wzrost daje się odnotować głównie wśród dużych przedsiębiorstw, a redukcję wśród mikro i średnich firm. Zakończenie inwestycji w tym okresie będzie dotyczyło jedynie około 3% respondentów.

Równocześnie duża ilość przedsiębiorstw nie planuje rozpoczynania inwestycji – taki stan rzeczy dotyczy 88% mikro przedsiębiorstw, 86% małych, 81% średnich i 59% dużych. Natomiast jeśli w deklaracjach przedsiębiorstw pojawiają się plany rozpoczynania inwestycji w IV kwartale 2015 r., wówczas duże przedsiębiorstwa zakładają ich realizację w oparciu o kredyt bankowy (15%), środki własne (15%) i ewentualnie pozabankowe środki obce (11%). Z kredytu bankowego i środków własnych planują także w mniejszym zakresie korzystać przedsiębiorstwa średnie, małe i mikro. W sumie więc w zakresie finansowania nowych inwestycji bez większych zmian pozostają dwa główne źródła finansowania, tj. kredyty bankowe i środki własne.

Biorąc pod uwagę wielkość przedsiębiorstwa można odnotować, że jako istotną lub bardzo istotną rolę kredytu bankowego w finansowaniu inwestycji traktuje 49% dużych i 52% średnich przedsiębiorstw. Natomiast z tej formy finansowania inwestycji nie korzysta aż 73% mikro i 62% małych przedsiębiorstw. Dane w tym zakresie odzwierciedla wykres 13.

Wykres 13. Ocena znaczenia kredytu bankowego z punktu widzenia jego wagi jako źródła finansowania inwestycji

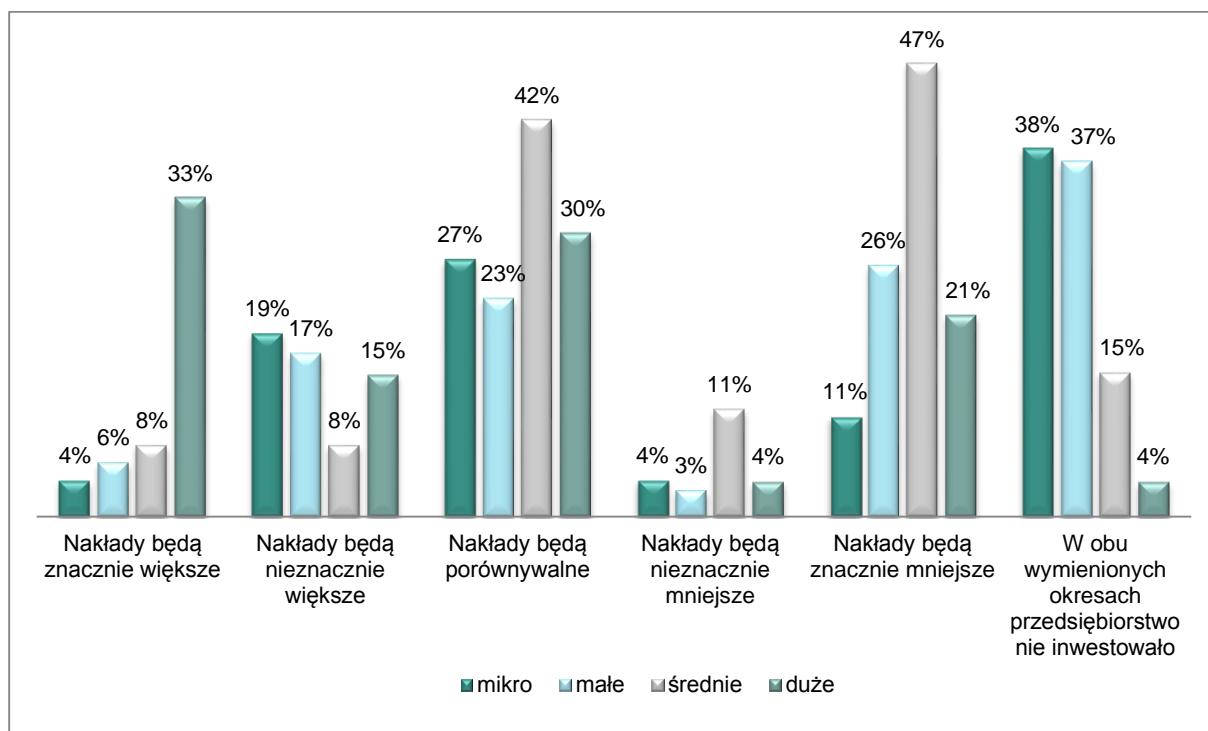

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Szybkiego monitoringu”.

Skala planowanych nakładów inwestycyjnych w przedsiębiorstwach w IV kwartale 2015 roku, w porównaniu do tego samego kwartału z ubiegłego roku, zwiększa się przede wszystkim w dużych przedsiębiorstwach – aż 48% przedsiębiorców z tej grupy deklaruje nieznacznie lub znaczne zwiększenie nakładów inwestycyjnych. Przeciwną tendencję daje się odnotować w średnich przedsiębiorstwach, gdzie zmniejszenie nakładów inwestycyjnych w stopniu nieznacznym i znacznym zapowiedziało w sumie 58% przedsiębiorców. Znaczący odsetek deklaracji dotyczących zmniejszenia nakładów inwestycyjnych mieści się także wśród przedsiębiorstw małych – w sumie 29%.

Warto jednocześnie zauważyć, że 42% ankietowanych średnich przedsiębiorstw zapowiada utrzymanie porównywalnych nakładów inwestycyjnych, podobnie jak 30% przedsiębiorstw dużych, 23% małych i 27% mikro. Obrazuje to wykres 14.

Wykres 14. Ocena skali nakładów inwestycyjnych planowanych przez przedsiębiorstwa na IV kwartał br. w porównaniu do tego samego kwartału 2014

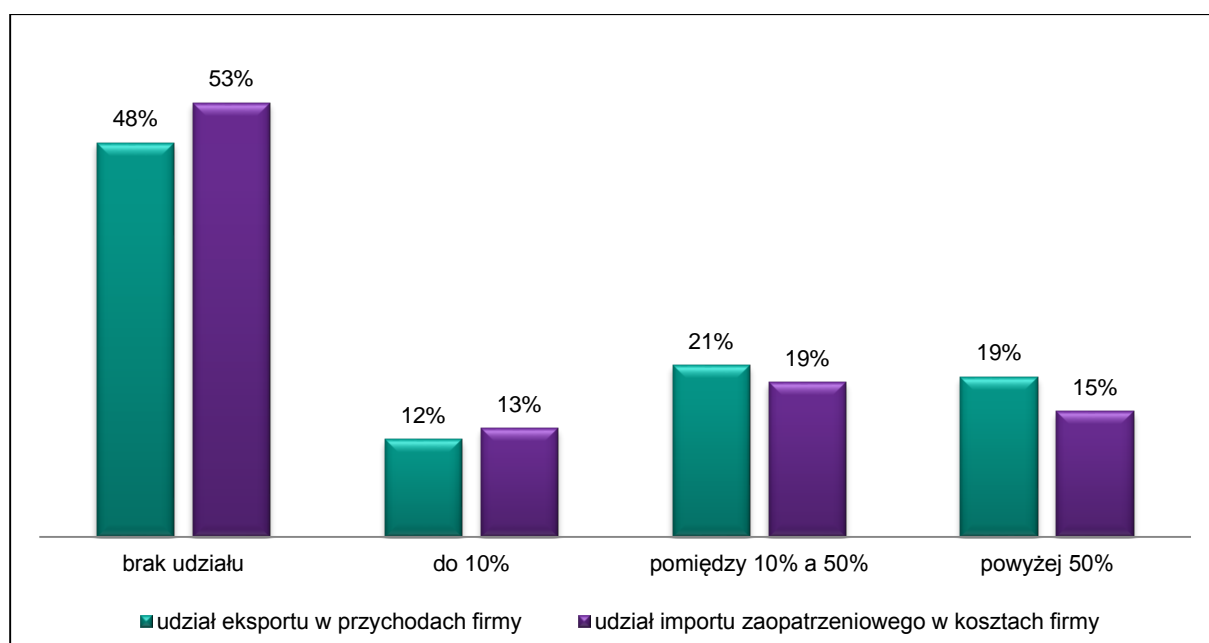
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Szybkiego monitoringu”.

4.7. Obrót handlowy z zagranicą

Jednym z aspektów przeprowadzonego badania były kwestie dotyczące obrotu handlowego z zagranicą prowadzonego przez przedsiębiorstwa z województwa podkarpackiego. Spośród badanych firm 52% prowadzi działalność eksportową, z czego największy odsetek stanowią przedsiębiorstwa duże (89%), a następnie średnie (74%), małe (41%) i mikro (4%). Warto dodać, że przedsiębiorcy zostali również zapytani o sprzedaż do Chin. Wśród udzielonych odpowiedzi 8% przedsiębiorców zadeklarowało taką współpracę.

Na wykresie 15 przedstawiono informacje dotyczące działalności eksportowej i importowej ankietowanych firm. Około 52% objętych badaniami podmiotów prowadzi działalność eksportową, a 47% import zaopatrzeniowy. Firmy te mają bardzo zróżnicowany udział eksportu i importu w całkowitej działalności, jednak dla większości z nich udział eksportu w przychodach a importu w kosztach działalności mieści się pomiędzy 10 a 50%.

Wykres 15. Odnotowane zmiany wielkości eksportu i liczby umów eksportowych w III kwartale 2015

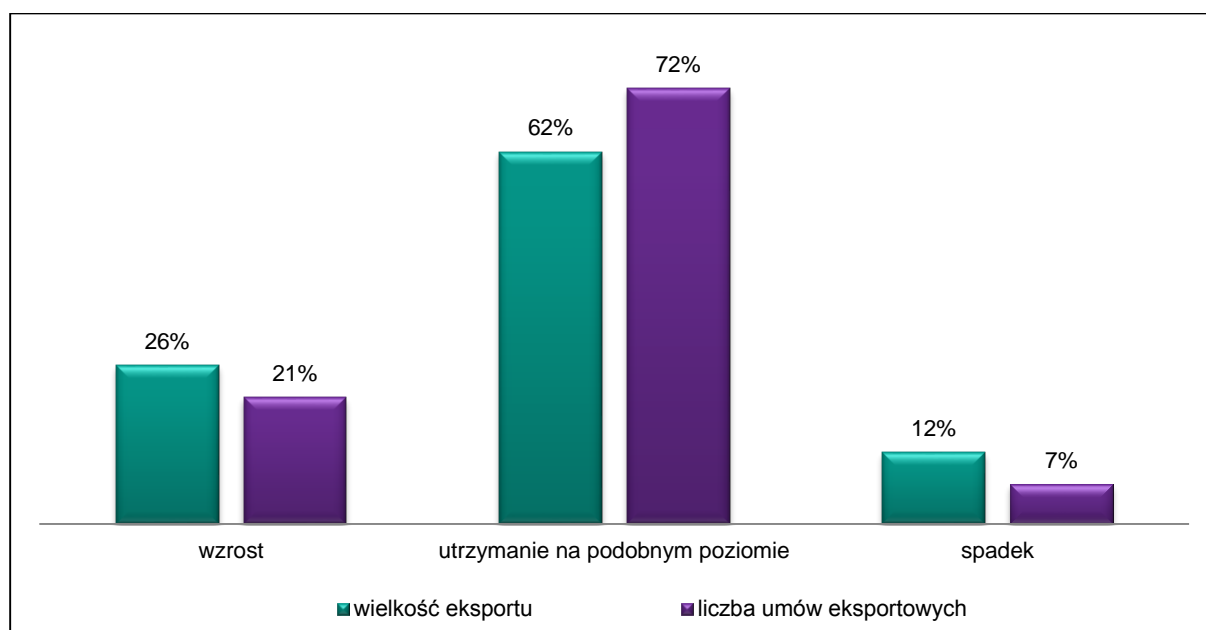

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet „Szybkiego monitoringu”.

Ilość zawartych umów eksportowych nie uległa większym zmianom, porównując III kwartał 2015 r. do tego samego kwartału 2014 r., w opinii ok. 85% eksporterów. Wzrost liczby umów odnotowało 6% firm eksportujących, a spadek dotknął 9% z nich.

Oczekiwania firm odnośnie ostatniego kwartału 2015 r. w większości dotyczą utrzymania stanu obecnego liczby umów (72%) i wielkości eksportu (62%). Jednocześnie 26% ankietowanych spodziewa się wzrostu wielkości eksportu, przy czym na wzrost liczby umów liczy 21% podmiotów. Dane odzwierciedla wykres 16.

Wykres 16. Oczekiwane zmiany wielkości eksportu i liczby umów eksportowych w IV kwartale 2015

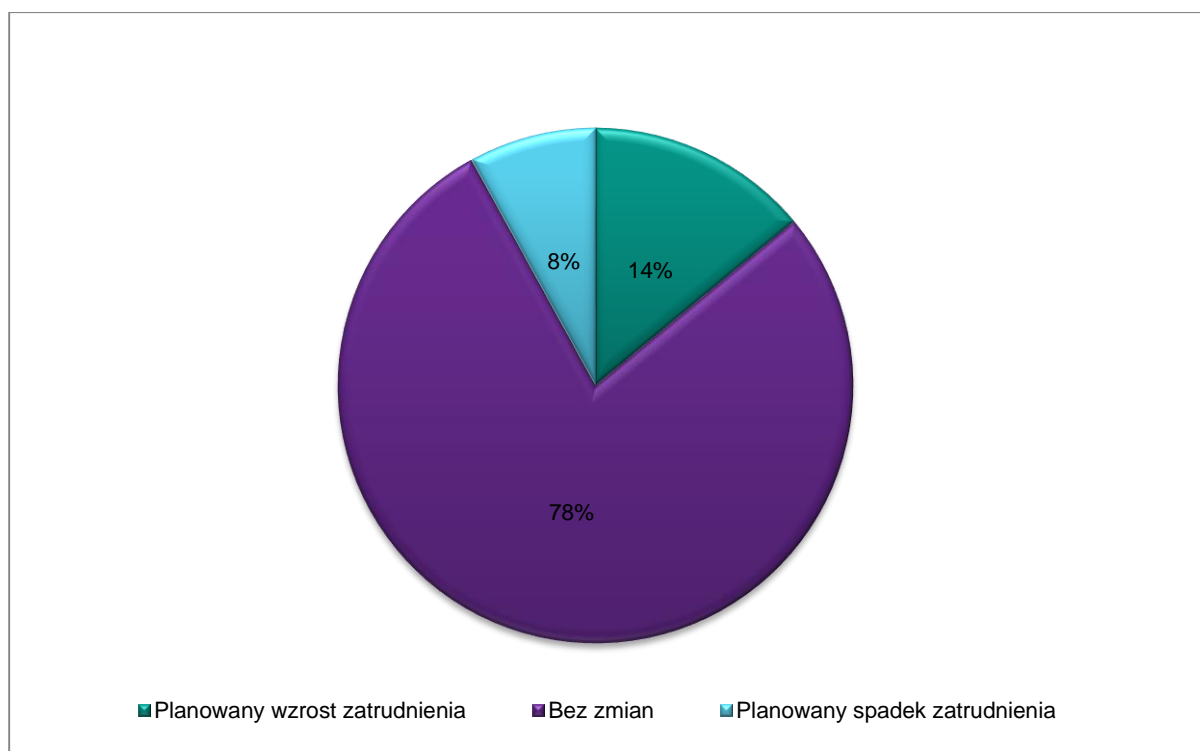
Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet „Szybkiego monitoringu”.

4.8. Zatrudnienie i wynagrodzenia

Około 67% przedsiębiorców zatrudniło nowych pracowników w III kwartale 2015 r., a 64% wszystkich firm planuje podjąć takie działania w IV kwartale 2015 r.

Jednak warto zauważyć, że większość ankietowanych przedsiębiorstw, tj. 78%, nie planuje istotnych zmian w zakresie poziomu zatrudnienia. Oznacza to, iż wcześniej wspomniane planowane zatrudnienia na IV kwartał 2015 roku nie są istotne z punktu widzenia stanu kadrowego przedsiębiorstw, tj. nie będą obejmowały większej ilości pracowników.

Wykres 17. Planowane istotne zmiany w zakresie poziomu zatrudnienia na IV kwartał 2015 roku

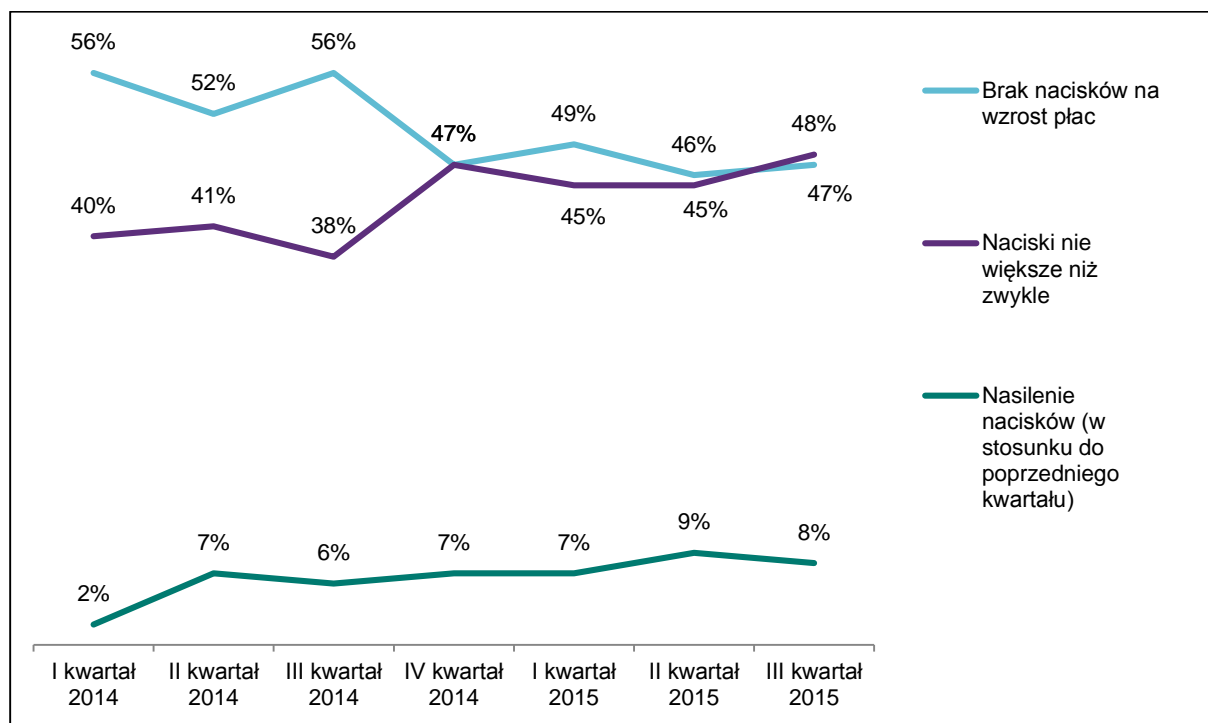

Źródło: opracowanie własne na podstawie ankiet „Szybkiego monitoringu”.

Dane dotyczące ustalania poziomu wynagrodzenia dla nowo zatrudnianych pracowników są bardzo podobne dla bieżącego i kolejnego kwartału. Większość pracodawców oferuje im wynagrodzenia na poziomie takim, jakie otrzymują już zatrudnieni pracownicy o zbliżonych kwalifikacjach (ok. 73% w bieżącym i kolejnym kwartale). Na poziomie 21%-22% kształtuje się odsetek firm negocjujących pensje na poziomie niższym niż dla już zatrudnionych pracowników o zbliżonych kwalifikacjach, a pozostałe ok. 3% oferuje im wynagrodzenia wyższe.

Na wykresie została przedstawiona skala nacisków ze strony pracowników przedsiębiorstw w okresie od I kwartału 2014 do III kwartału 2015 roku.

Wykres 18. Presja na wzrost płac ze strony pracowników od I kwartału 2014 do III kwartału 2015

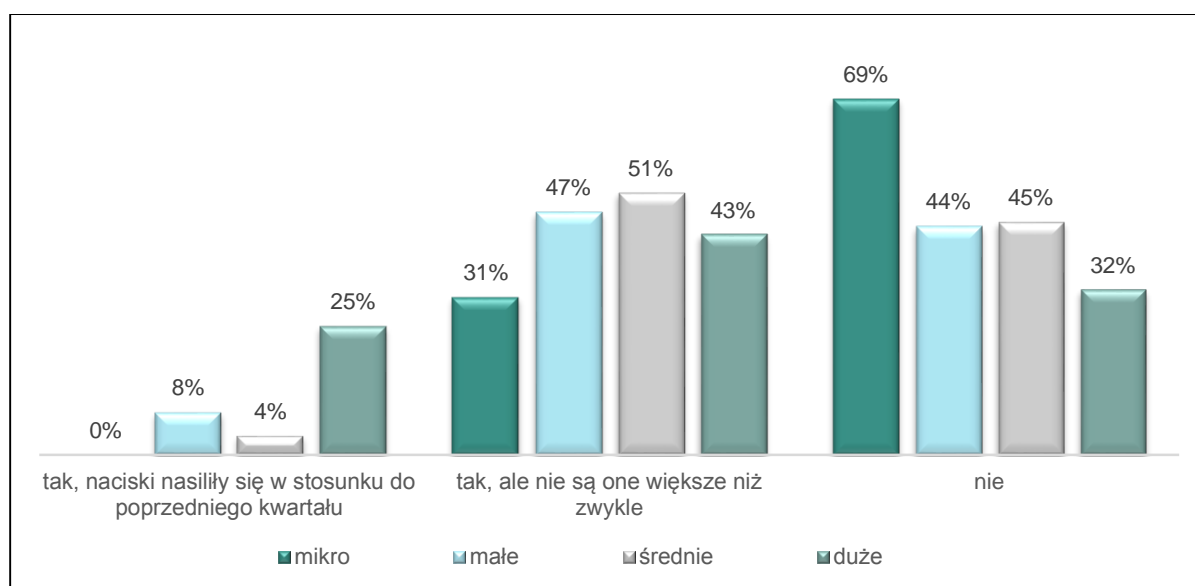
Źródło: opracowanie własne na podstawie „Szybkiego monitoringu”.

Presja dotycząca zwiększania wynagrodzeń w III kwartale 2015 roku nie występuje w 47% ankietowanych firm, a w 48% z nich istnieje, ale utrzymuje się na podobnym poziomie w stosunku do trzech poprzednich kwartałów. Można również odnotować, że nasilenie nacisków ze strony pracowników na wzrost płac uległo nieznacznemu zmniejszeniu w kwartale III w porównaniu do kwartału II 2015 roku (o 1% badanych przedsiębiorstw).

Od IV kwartału 2014 roku odnotowano wzrost nacisków na podwyższenie wynagrodzeń, który utrzymuje się obecnie na stabilnym poziomie.

Na wykresie zostały przedstawione dane dotyczące presji na wzrost płac w III kwartale w stosunku do kwartału II 2015 roku. Dane zaprezentowane na wykresie 18 są przedstawione w odniesieniu do wielkości firmy.

Wykres 19. Presja na wzrost płac ze strony pracowników w III kwartale 2015 ze względu na wielkość firmy

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Szybkiego monitoringu”.

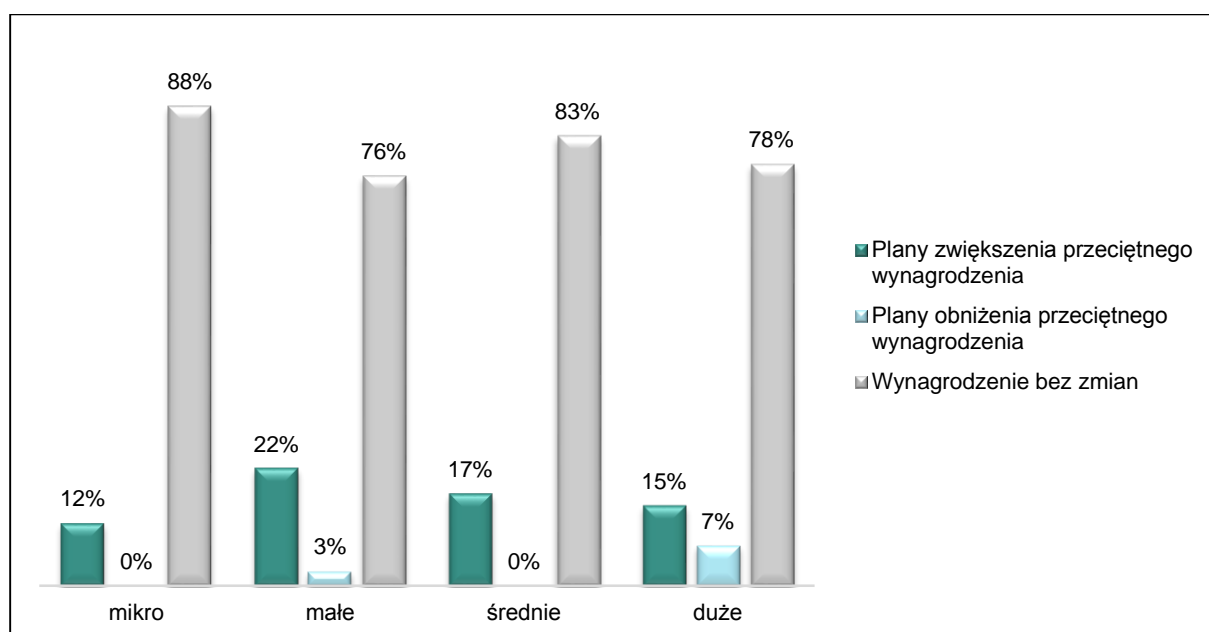
Analiza zebranych danych dostarcza informacji w jaki sposób kształtuje się poziom nacisków na wzrost wynagrodzeń ze względu na ilość zatrudnionych pracowników w przedsiębiorstwie. Na wykresie można zaobserwować, że największa presja na wzrost wynagrodzeń występuje w firmach dużych. Natomiast presja ulega zmniejszeniu im mniejsze jest przedsiębiorstwo.

Aż 25% dużych firm zadeklarowało, że naciski ze strony pracowników zwiększyły się w stosunku do poprzedniego kwartału, a w firmach średnich, małych i mikro taki wzrost wystąpił w niewielkim stopniu lub wcale nie został zaobserwowany (firmy mikro). Najmniejsza presja na pracodawców występuje w firmach mikro. Aż 69% mikro przedsiębiorców zadeklarowało, że w ich firmach nie występuje presja dotycząca wzrostu płac. Natomiast w firmach średnich największy odsetek firm deklaruje, że naciski występują, ale nie są one większe niż zwykle.

Podsumowując można zaobserwować, że wielkość firmy może mieć wpływ na to w jakim stopniu pracownicy są skłonni wywierać naciski na zmianę swojego wynagrodzenia – im firma jest większa, tym presja wywierana na pracodawcę ulega zwiększeniu.

Mając na uwadze kwestie dotyczące skali nacisków ze strony pracowników odnośnie poziomu wynagrodzeń w badanych przedsiębiorstwach można też scharakteryzować stosunek jaki zachodzi pomiędzy istnieniem owych nacisków a decyzjami podejmowanymi w przedsiębiorstwach. Taki stan rzeczy obrazuje kolejny wykres.

Wykres 20. Planowane zmiany wynagrodzeń pracowników w IV kwartale 2015 przy uwzględnieniu kryterium wielkości firmy

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Szybkiego monitoringu”.

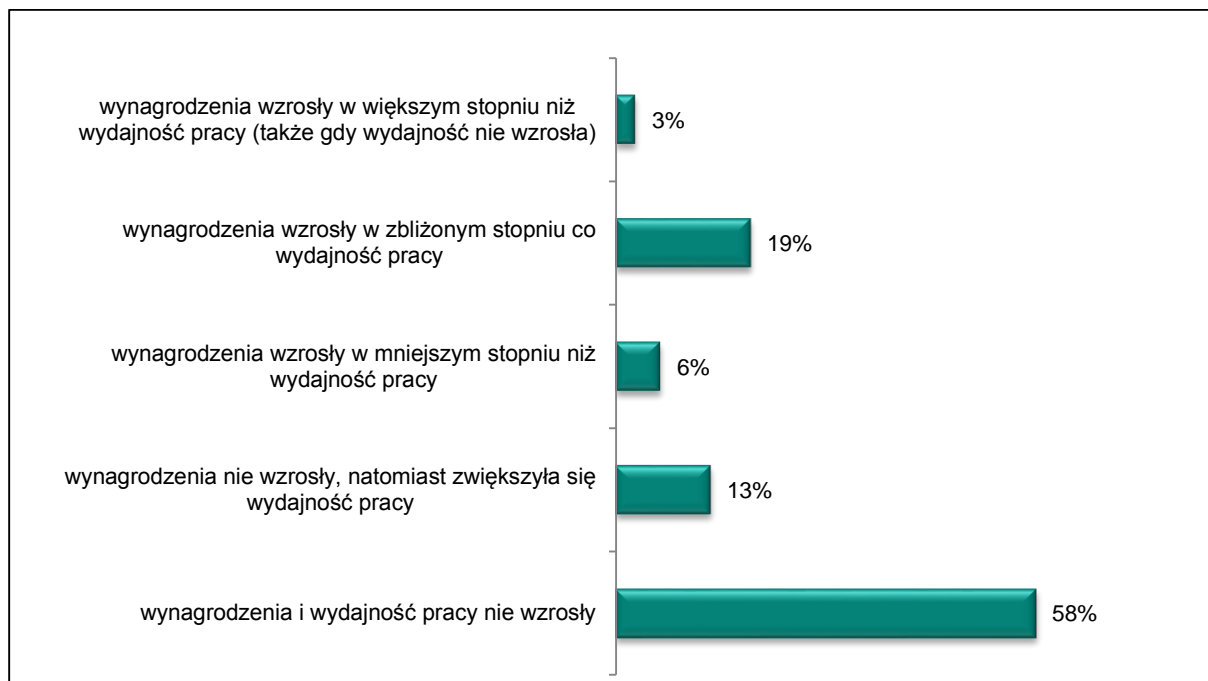
Dane zawarte w wykresie pozwalają wysunąć wniosek, że w przedsiębiorstwach, niezależnie od ilości zatrudnionych pracowników, na ogół nie przewiduje się dużych zmian w skali przeciętnego wynagrodzenia. Oznacza to, że naciski ze strony pracowników w sprawie zmiany wynagrodzenia nie są w dużym zakresie uwzględniane przez badane firmy.

Jednak warto zauważyć, że w 22% małych, 17% średnich, 15% dużych i 12% mikro przedsiębiorstwach został zaplanowany wzrost przeciętnego wynagrodzenia. Można też odnotować występujące plany obniżenia przeciętnego wynagrodzenia, choć ich zakres nie jest zbyt rozległy – dotyczy 7% dużych i 3% małych przedsiębiorstw.

Ewentualny wzrost wynagrodzeń przyjmują formę niejednorodną – w 41% badanych przedsiębiorstwach deklaruje się wzrost wynagrodzeń do 5% kwoty bazowej, a w 59% powyżej 5% kwoty bazowej.

Analizując związek wydajności pracy i wynagrodzeń (w odniesieniu do poprzedniego kwartału) można zauważyć, że najbardziej liczną grupą są przedsiębiorcy, gdzie zarówno wydajność jak i wynagrodzenia utrzymały się na podobnym poziomie jak dotychczas, tj. 58%. Odsetek wynoszący 19% dotyczy grupy, gdzie wzrost wynagrodzeń i wydajności miał podobne tempo. Z kolei trzecią najbardziej liczną grupą są przedsiębiorstwa, gdzie wzrostowi wydajności nie towarzyszył wzrost wynagrodzeń (13%). To ilustruje kolejny wykres.

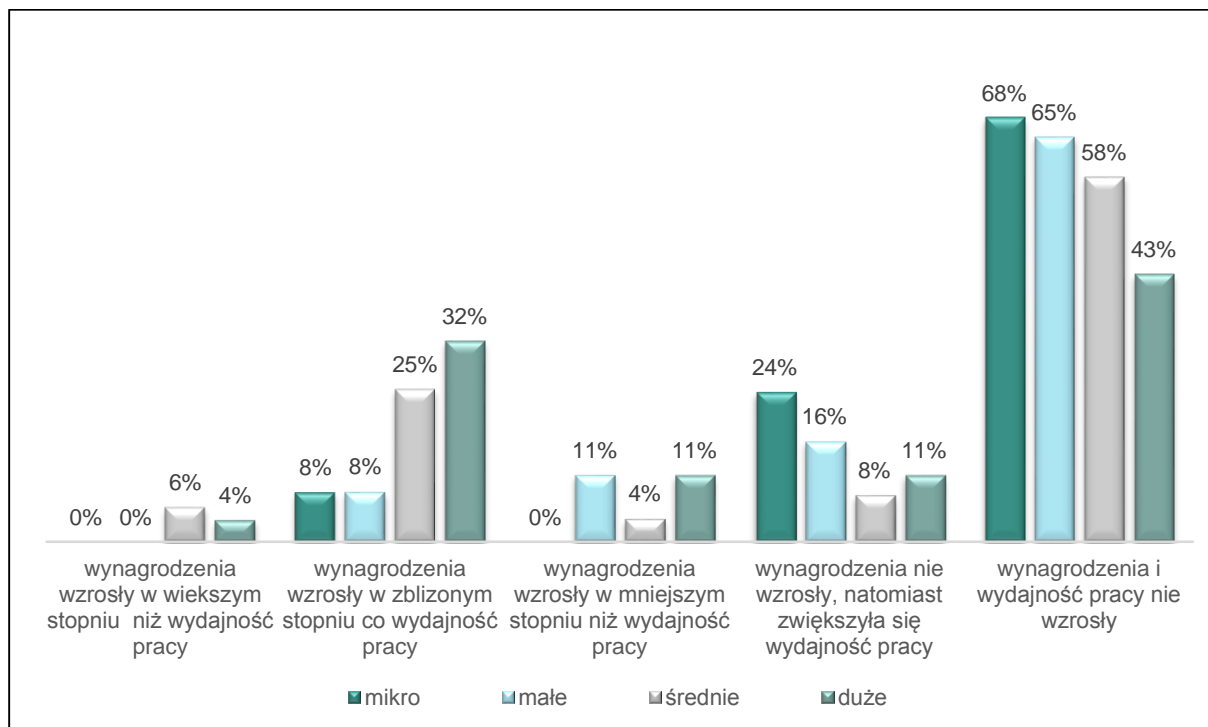
Wykres 21. Relacja wzrostu wynagrodzeń i wydajności pracy - mierzona metodą wartości dodanej na jednego zatrudnionego - w III kwartale 2015 w stosunku do II kwartału 2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Szybkiego monitoringu”.

W odniesieniu do wykresu 21 została przedstawiona relacja jaka zachodzi między wzrostem wynagrodzenia a wydajnością pracy pracowników w zależności od wielkości firmy.

Wykres 22. Relacja wzrostu wynagrodzeń i wydajności pracy - mierzona metodą wartości dodanej na jednego zatrudnionego – w III kwartale 2015 w stosunku do II kwartału 2015 przy uwzględnieniu kryterium wielkości firmy

Źródło: opracowanie własne na podstawie „Szybkiego monitoringu”.

Z powyższego wykresu można wywnioskować, że w większości firm mikro, małych i średnich poziom wynagrodzeń oraz wydajność pracy w kwartale III nie wzrosły w stosunku do poprzedniego kwartału. Pod tym względem sytuacja najkorzystniej ukształtowała się w firmach dużych – 32% przedsiębiorców deklaruje, że w ich firmach wynagrodzenia wzrosły w zbliżonym stopniu, co wydajność pracy. Natomiast w firmach średnich ta relacja kształtuje się na poziomie 25%, podczas gdy w mikro i małych przedsiębiorstwach ten wskaźnik ukształtował się na poziomie 8%.

Warto dodać, że w firmach mikro i małych daje się zaobserwować wzrost wydajności pracy, pomimo braku wzrostu wynagrodzeń. Deklaruje to 24% mikro i 16% małych firm. Równocześnie 6% średnich i 4% dużych firm deklaruje, że wzrost wynagrodzeń nie przełożył się na wzrost wydajności pracy. Wydajność pracy w tych przedsiębiorstwach wzrasta wolniej, niż wynagrodzenia, ale odsetek tych firm pozostaje niewielki.

5. Rynek mieszkaniowy

5.1. Rynek mieszkaniowy w województwie podkarpackim

Na podstawie danych zebranych w tabeli 4 w okresie 2008–2014 na rynku mieszkaniowym województwa podkarpackiego można odnotować wzrost liczby mieszkań oddanych do użytkowania i budownictwa indywidualnego, choć w latach 2009–2010 roku nastąpiło pewne załamanie w tym zakresie, co było prawdopodobnie rezultatem ogólnoświatowego kryzysu gospodarczego, którego skutki z pewnym opóźnieniem i o mniejszej sile, niż w porównaniu do innych regionów, dotarły na Podkarpacie.

Od 2011 roku liczba mieszkań oddanych do użytkowania i budownictwa indywidualnego na wskazanym terenie znajduje się na wysokim poziomie. Przy czym warto zwrócić uwagę na regularny wzrost w zakresie budownictwa indywidualnego w latach 2010–2014 i pewne wahnięcia w odniesieniu do liczby mieszkań oddanych do użytkowania w tym samym okresie. Jednak mając na uwadze ustabilizowaną sytuację po kryzysie gospodarczym w 2012 roku nastąpił istotny progres na podkarpackim rynku mieszkaniowym, który w 2013 roku uległ nieznaczącemu wyhamowaniu, aby od 2014 roku znów wykształciła się tendencja zwykła w odniesieniu do liczby mieszkań oddanych do użytkowania.

Tendencje na 2015 rok, wykształcone w oparciu o trzy pierwsze kwartały, wskazują na utrzymanie tendencji zwykłej w odniesieniu do liczby mieszkań oddanych do użytkowania i budownictwa indywidualnego.

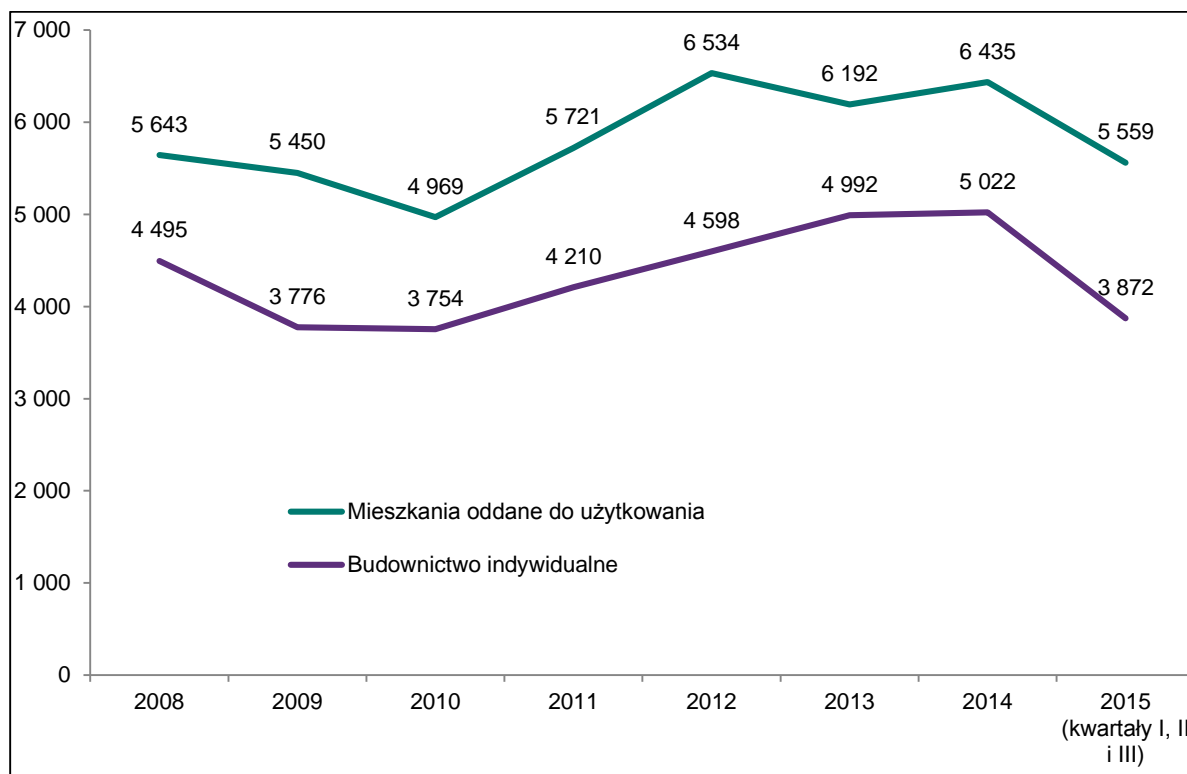
Tabela 3. Mieszkania oddane do użytkowania i budownictwo indywidualne w województwie podkarpackim w latach 2008–2015

Rynek mieszkaniowy	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015 (trzy kwartały)
Mieszkania oddane do użytkowania	5 643	5 450	4 969	5 721	6 534	6 192	6 435	5 559
Budownictwo indywidualne	4 495	3 776	3 754	4 210	4 598	4 992	5 022	3 872

Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Statystycznych GUS za okres 2008–2015.

Dane zawarte w tabeli 3 zostały przedstawione w wykresie 22, który odzwierciedla i wizualizuje wyżej omówione tendencje.

Wykres 23. Mieszkania oddane do użytkowania i budownictwo indywidualne w województwie podkarpackim w latach 2008–2015

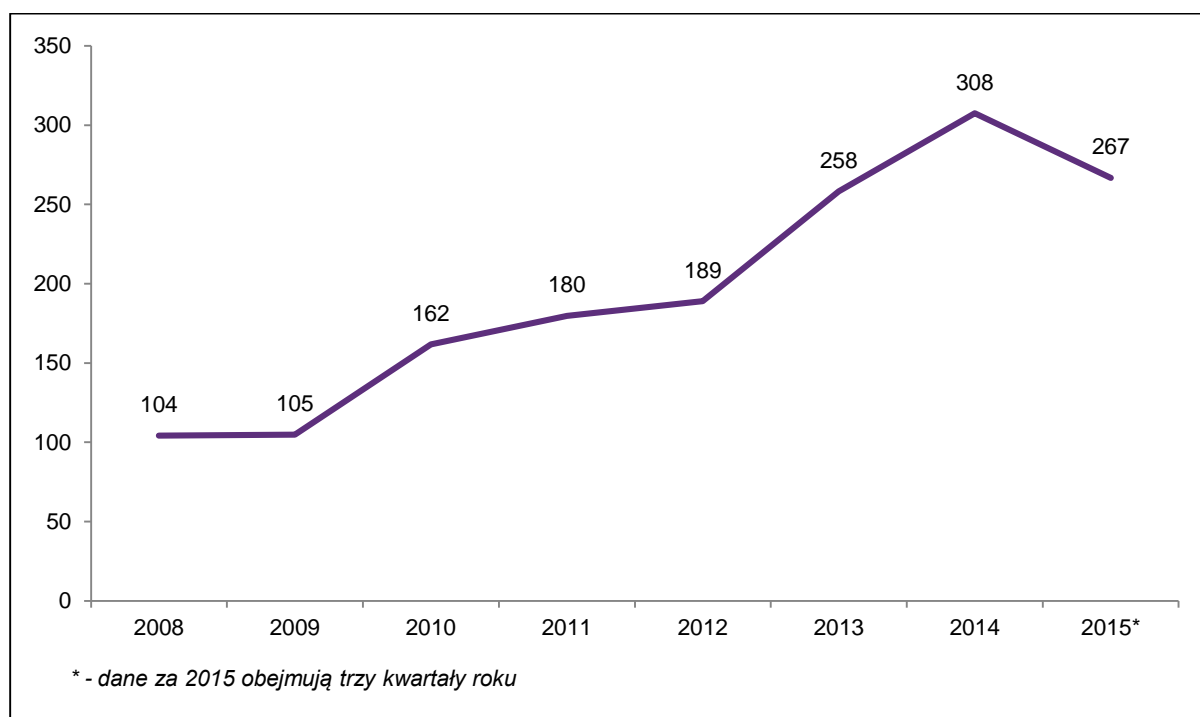
Źródło: opracowanie własne na podstawie Biuletynów Statystycznych GUS za okres 2008–2015.

5.2. Średni czas sprzedaży mieszkania – dane z rynku rzeszowskiego

Na wykresie 23 został przedstawiony średni czas sprzedaży mieszkania na wtórnym rynku rzeszowskim. Przedstawione dane pochodzą z prowadzonego przez NBP Oddział Okręgowy w Rzeszowie badania rzeszowskiego rynku mieszkaniowego. Dane zaprezentowane za rok 2015 dotyczą pierwszych trzech kwartałów.

W ostatnich latach miał miejsce proces wydłużania średniego czasu sprzedaży mieszkania na rynku wtórnym, którego przyczyn można było upatrywać w zjawiskach takich, jak wydłużenie czasu pozyskania kredytu, jak i zawyżanie cen ofertowych. Wydłużanie to przebiegało bardzo spokojnie w latach 2010 - 2012 (łącznie o ok. 30 dni) i raptownie w latach 2012 – 2014 (ok. 120 dni). Jednakże dotychczasowe dane za rok bieżący wskazują na załamanie tego trendu, i znaczące obniżenie (o ok. 40 dni) średniego czasu sprzedaży mieszkania. Są to jednak dane dopiero za trzy kwartały roku, dopiero całościowa średnia będzie dawała pełniejszy obraz.

Wykres 24. Średni czas sprzedaży mieszkania na rynku wtórnym wg liczby dni

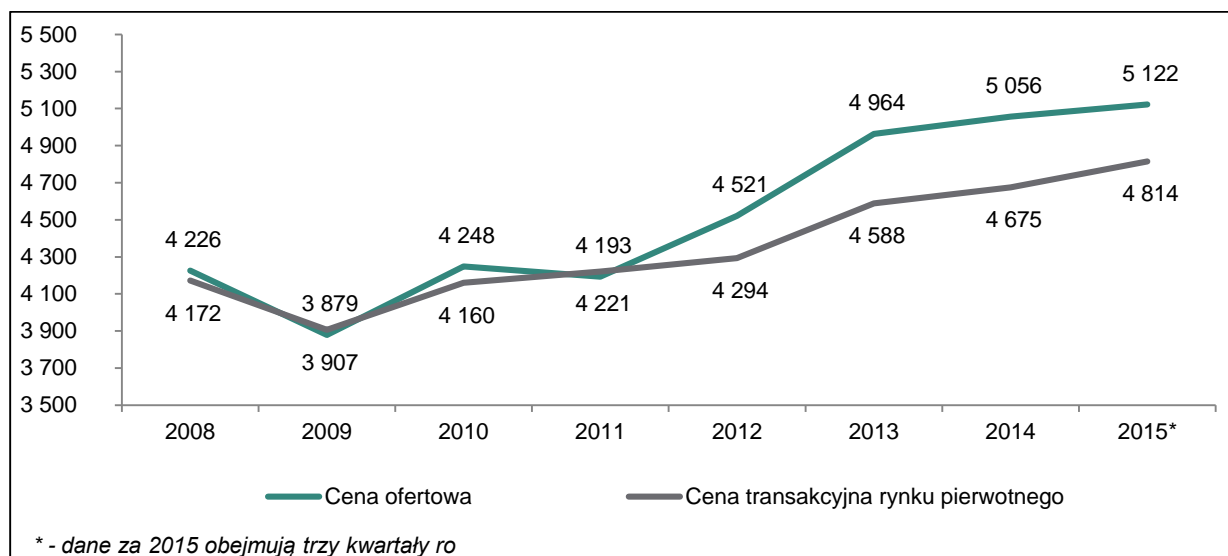
Źródło: opracowanie własne na podstawie systemu BaRN.

5.3. Porównanie cen dla rynku pierwotnego i wtórnego w Rzeszowie

Na wykresach 24 i 25 zostało przedstawione porównanie cen dla rynku pierwotnego i wtórnego w Rzeszowie. Analizę dokonano na podstawie danych pozyskanych przez Oddział Okręgowych w trakcie badań rynku mieszkaniowego w Rzeszowie w zakresie średniego poziomu cen ofertowych i transakcyjnych.

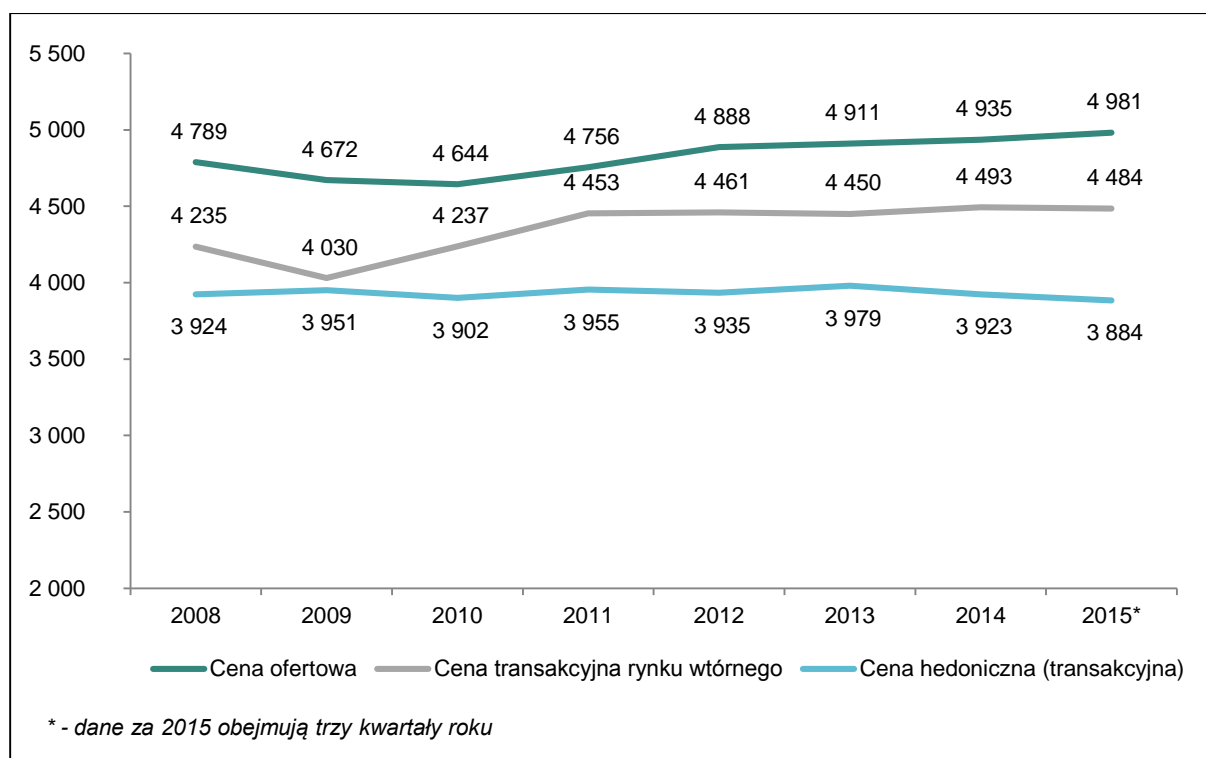
Od 2012 roku następuje stały wzrost cen na rynku pierwotnym i wtórnym. Różnica w cenie pomiędzy tymi rynkami wynosiła ok. 400 zł na 1m² mieszkania w latach 2013 i 2014, przy czym w roku bieżącym (dane za trzy kwartały) średnia cena 1m² mieszkania z rynku wtórnego jest wyższa o ok. 300 zł od 1m² mieszkania z rynku pierwotnego. Wystandaryzowana, hedoniczna cena transakcyjna utrzymuje się na podobnym poziomie w całym badanym okresie.

Wykres 25. Porównanie ceny ofertowej i transakcyjnej dla mieszkaniowego rynku pierwotnego w Rzeszowie w latach 2008–2015

Źródło: opracowanie własne na podstawie systemu BaRN.

Wykres 26. Porównanie ceny ofertowej i transakcyjnej (i transakcyjnej hedonicznej) dla mieszkaniowego rynku wtórnego w Rzeszowie w latach 2006–2015

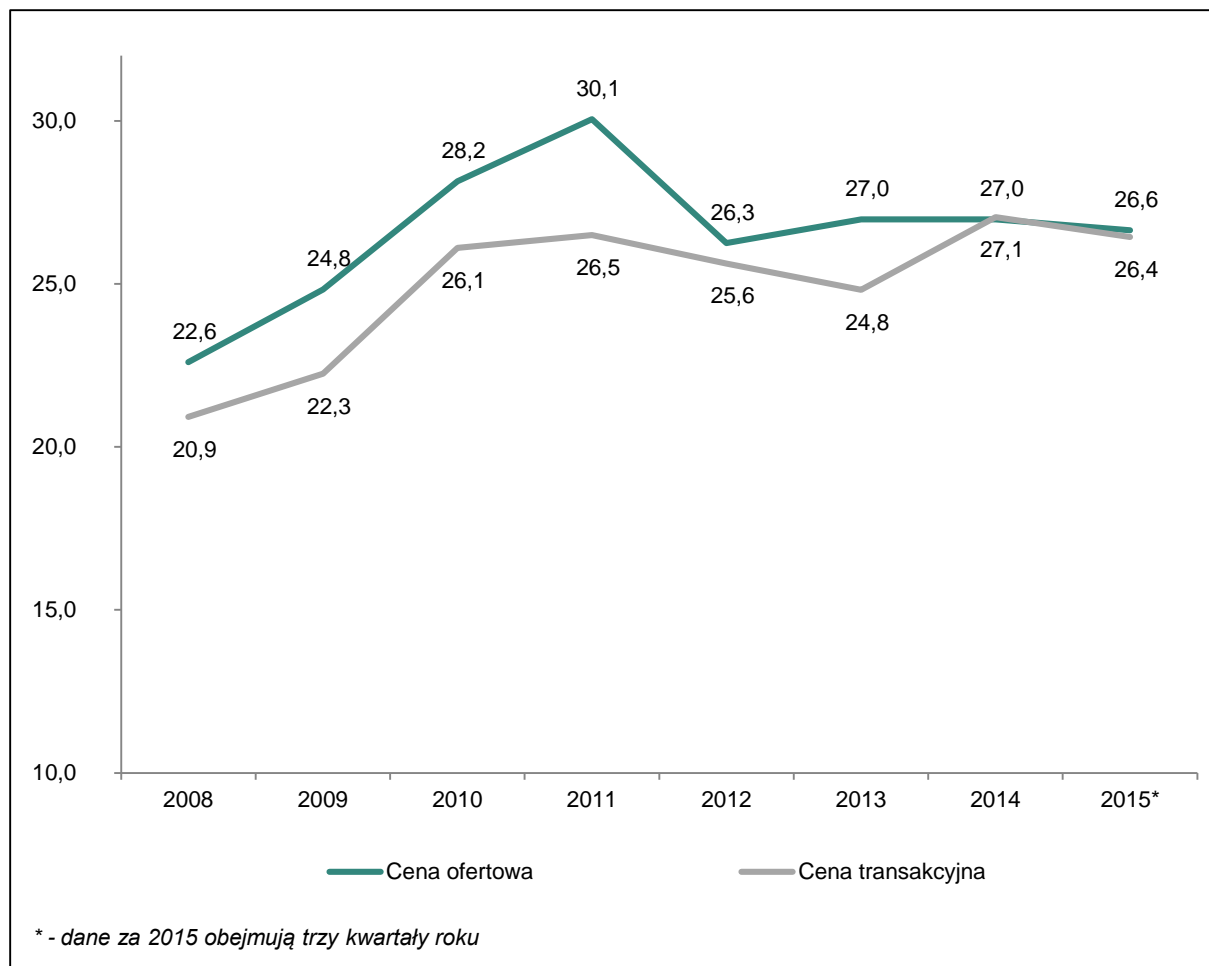
Źródło: opracowanie własne na podstawie systemu BaRN.

5.4. Stawki wynajmu mieszkań w Rzeszowie

Poniższy wykres obrazuje ceny wynajmu mieszkań w Rzeszowie, w przeliczeniu na 1m² powierzchni, zarówno w odniesieniu do ofert jak i transakcji.

W latach od 2008 do 2011 można zauważyć wzrost cen wynajmowanych mieszkań, a od 2012 r. nastąpił spadek cen wynajmu i stabilizacja na podobnym poziomie (szczególnie w latach 2014 i 2015). Przyczyn tego zjawiska można też upatrywać w fakcie, że rynek mieszkaniowy Rzeszowa nie jest rynkiem dużym, a jedną z głównych grup najemców, jeśli nie główną, są studenci, i można podejrzewać, że ma to wpływ na zatrzymanie wzrostu cen na poziomie akceptowalnym dla najemców.

Wykres 27. Ceny wynajmu mieszkań w Rzeszowie (w przeliczeniu zł/ m²) – ceny ofertowe i transakcyjne

Źródło: opracowanie własne na podstawie systemu BaRN.

Podsumowanie

Rezultaty badania przeprowadzonego na III kwartał 2015 roku nie wykazują istotnych zmian na podkarpackim rynku w stosunku do poprzednich objętych badaniem okresów. Opierając się na wynikach ankiet gospodarczych, tzw. „Szybkiego monitoringu”, a także na wynikach badań Głównego Urzędu Statystycznego sytuację w regionie można określić jako stabilną.

Generalnie przedsiębiorcy dobrze oceniają swoją bieżącą sytuację ekonomiczną. Większość z nich nie spodziewa się dużych zmian, choć daje się odnotować odsetek przedsiębiorców spodziewających się poprawy swojej sytuacji ekonomicznej.

Na podstawie przeprowadzonych ankiet można wysunąć wniosek, że rynek podkarpacki charakteryzuje się dość dużą stabilnością w odniesieniu do takich wskaźników, jak zmiana marży i popytu, poziom produktów gotowych i towarów, skala nakładów inwestycyjnych, a także poziom produkcji i liczby zamówień. Ponadto oczekiwania przedsiębiorców dotyczące liczby umów eksportowych i wielkości eksportu zakładają utrzymanie obecnego stanu. W każdym razie na rynku podkarpackim zdarzają się zmiany tej sytuacji lub wyrażane jest oczekiwanie na taką zmianę, o czym świadczy choćby wzrost oczekiwań przedsiębiorców dotyczących zmian w zakresie produkcji i liczby zamówień na III kwartał 2015 roku.

W kwestii spraw pracowniczych na rynku podkarpackim większość przedsiębiorców oferuje nowozatrudnionym pracownikom wynagrodzenie porównywalne z tym, jakie otrzymują już zatrudnieni pracownicy o zbliżonych kwalifikacjach. Jednak w przedsiębiorstwach, niezależnie od ilości zatrudnionych pracowników, na ogół nie przewiduje się dużych zmian w skali przeciętnego wynagrodzenia. Można by tutaj wnioskować, że spadek stopy bezrobocia nie wpłynął jeszcze na poprawę warunków zatrudnienia oferowanych obecnie pracownikom.

Wśród barier w prowadzeniu działalności i rozwoju firm, wskazywanych przez przedsiębiorców na rynku podkarpackim, daje się zauważyć problemy z utrzymaniem płynności finansowej. Najbardziej narażone na utratę owej płynności finansowej są mikro i małe przedsiębiorstwa. Równocześnie wśród przedsiębiorstw można zauważyć ograniczone plany w zakresie rozpoczynania nowych inwestycji, choć taki obrót spraw w mniejszym stopniu obejmuje duże przedsiębiorstwa. Jeśli na rynku podkarpackim przedsiębiorstwa planują nowe inwestycje, wówczas ich realizacja opiera się głównie na dwóch źródłach finansowania, tj. kredytach bankowych i środkach własnych, przy czym z owych form finansowania najczęściej korzystają firmy duże i średnie.

W odniesieniu do obrotu nieruchomościami sytuacja na rzeszowskim rynku wygląda podobnie jak w poprzednim okresie, zarówno pod względem ilości ofert oraz poziomu cen, jak również czasu zawarcia transakcji kupna sprzedaży. Warto jednak dodać, że na rynku mieszkaniowym w województwie podkarpackim zachodzi stała tendencja zwyżkowa w zakresie oddanych do użytku liczby mieszkań i budownictwa indywidualnego.

Spis tabel

Tabela 1. Podstawowe informacje dotyczące województwa podkarpackiego	3
Tabela 2. Zapasy produktów gotowych i towarów w III kwartale 2015	16
Tabela 3. Mieszkania oddane do użytkowania i budownictwo indywidualne w województwie podkarpackim w latach 2008–2015	30

Spis wykresów

Wykres 1. Liczba spółek handlowych i spółek handlowych z udziałem kapitału zagranicznego w województwie podkarpackim w latach 2005–2015.....	4
Wykres 2. Spółki handlowe i spółki handlowe z udziałem kapitału zagranicznego w podziale na podregiony w województwie podkarpackim w 2013 r.	5
Wykres 3. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w województwie podkarpackim w latach 2005–2015	6
Wykres 4. Liczba osób fizycznych prowadzących działalność gospodarczą w woj. podkarpackim w podziale na podregiony w 2013 r.....	6
Wykres 5. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji w 2013 r.	7
Wykres 6. Podmioty gospodarki narodowej według wybranych sekcji w 2013 r w podziale na podregiony .	8
Wykres 7. Ocena niepewności przyszłej sytuacji ekonomicznej przedsiębiorców	12
Wykres 8. Zmiana marży (zysku brutto) w III kwartale 2015 w stosunku do III kwartału 2014.....	13
Wykres 9. Presja cenowa ze strony odbiorców przedsiębiorstw oraz wywierana na dostawców	14
Wykres 10. Oczekiwane zmiany w zakresie poziomu produkcji i liczby zamówień na IV kwartał 2015	15
Wykres 11. Problemy z utrzymaniem płynności finansowej w III kwartale 2015 r. według kryterium wielkości przedsiębiorstwa.....	17
Wykres 12. Znaczenie kredytu bankowego z punktu widzenia jego wagi jako źródło finansowania działalności bieżącej według kryterium wielkości firmy w III kwartale 2015 roku	18
Wykres 13. Ocena znaczenia kredytu bankowego z punktu widzenia jego wagi jako źródła finansowania inwestycji	20
Wykres 14. Ocena skali nakładów inwestycyjnych planowanych przez przedsiębiorstwa na IV kwartał br. w porównaniu do tego samego kwartału 2014.....	21
Wykres 15. Odnotowane zmiany wielkości eksportu i liczby umów eksportowych w III kwartale 2015	22
Wykres 16. Oczekiwane zmiany wielkości eksportu i liczby umów eksportowych w IV kwartale 2015	23
Wykres 17. Planowane istotne zmiany w zakresie poziomu zatrudnienia na IV kwartał 2015 roku	24
Wykres 18. Presja na wzrost płac ze strony pracowników od I kwartału 2014 do III kwartału 2015	25
Wykres 19. Presja na wzrost płac ze strony pracowników w III kwartale 2015 ze względu na wielkość firmy	26
Wykres 20. Planowane zmiany wynagrodzeń pracowników w IV kwartale 2015 przy uwzględnieniu kryterium wielkości firmy	27
Wykres 21. Relacja wzrostu wynagrodzeń i wydajności pracy - mierzona metodą wartości dodanej na jednego zatrudnionego - w III kwartale 2015 w stosunku do II kwartału 2015	28
Wykres 22. Relacja wzrostu wynagrodzeń i wydajności pracy - mierzona metodą wartości dodanej na jednego zatrudnionego – w III kwartale 2015 w stosunku do II kwartału 2015 przy uwzględnieniu kryterium wielkości firmy	29
Wykres 23. Mieszkania oddane do użytkowania i budownictwo indywidualne w województwie podkarpackim w latach 2008–2015.....	31
Wykres 24. Średni czas sprzedaży mieszkania na rynku wtórnym wg liczby dni.....	32
Wykres 25. Porównanie ceny ofertowej i transakcyjnej dla mieszkaniowego rynku pierwotnego w Rzeszowie w latach 2008–2015	33
	38

Wykres 26. Porównanie ceny ofertowej i transakcyjnej (i transakcyjnej hedonicznej) dla mieszkaniowego rynku wtórnego w Rzeszowie w latach 2006–2015.....	33
Wykres 27. Ceny wynajmu mieszkań w Rzeszowie (w przeliczeniu zł/ m ²) – ceny ofertowe i transakcyjne.	34

www.nbp.pl